

**Zestawienie z procesu opiniowania
dokumentu
Aktualizacja Programu ochrony
powietrza dla stref
w województwie dolnośląskim,
w których w 2018 r. zostały
przekroczone poziomy dopuszczalne
i docelowe substancji w powietrzu**

Wrocław, 2023 r.

Na podstawie art. 91 ust. 5 ustawy *Prawo ochrony środowiska* P. Małgorzata Paciorek z upoważnienia Marszałka Województwa Dolnośląskiego pismem z dnia 6.03.2023 r. znak: L.dz. DN/033/2023 zwróciła się do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz starostów o zaopiniowanie projektu „Aktualizacji Programu ochrony powietrza przyjętego uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych”.

Na podstawie art. 91 ust. 2b i 2c ustawy *Poś* P. Małgorzata Paciorek z upoważnienia Marszałka Województwa Dolnośląskiego pismem z dnia 6.03.2023 r. znak: L.dz. DN/030/2023 zwróciła się do Ministra Klimatu i Środowiska o zaopiniowanie projektu „Aktualizacji Programu ochrony powietrza przyjętego uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych”. Minister ds. klimatu opiniuje programy ochrony powietrza pod względem zgodności z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie *programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych* (Dz.U. z 2019 r. poz. 1159). Minister Klimatu i Środowiska wydał opinię pismem z dnia 05.04.2023 r. znak DPM-WJP.0311.6.2023.KS wraz z uwagami do Programu.

Opinie oraz uwagi do projektu dokumentu wraz ze sposobem ich uwzględnienia w Aktualizacji Programu zamieszczono w tabelach poniżej.

Tabela 1 Opinie oraz uwagi do projektu dokumentu Ministra Klimatu i Środowiska wraz ze sposobem ich uwzględnienia w Aktualizacji Programu

Uwaga	Odniesienie do uwagi
<p>1) W rozdziale 1.2 projektu programu, na str. 5, w pkt 4 zmiany wymaga rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz.U. z 2020 r. poz. 2221), które zostało uchylone w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz.U. poz. 350). Dodatkowo podkreślić należy, że aktualnie obowiązujące rozporządzenie określa m.in. zakres i sposób przekazywania przez zarząd województwa ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, informacji o aktualizacji programu ochrony powietrza. Rozporządzenie rozszerzone zostało także o zakres oraz układ informacji, jakie powinny być uwzględnione w przygotowywanych przez urzędy powiatów i gmin sprawozdaniach okresowych i końcowych z realizacji działań naprawczych, które zostały określone w uchwałach sejmików województw w sprawie programów ochrony powietrza. Ta sama sytuacja ma miejsce na str. 265.</p>	<p>1) Uwzględniono – zapisy odnośnie rozporządzenia poprawiono</p>
<p>2) W rozdziale 1.2 projektu programu, na str. 6, w pkt 5 należy doprecyzować, że rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. z 2012 r., poz. 914) zostało uchylone w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska raz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 poz. 1576). Tym samym strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza oraz ich nazwy, kody i obszary określa załącznik do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, z późn. zm.).</p>	<p>2) Uwzględniono – zapisy odnośnie rozporządzenia poprawiono</p>
<p>3) W rozdziale 1.3.2.1, na str. 13. zdanie „Pomiary prowadzone były przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ we Wrocławiu.” należy zastąpić zdaniem „Pomiary realizowane były przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ)”.</p>	<p>3) Uwzględniono – zapis zmieniono</p>
<p>4) W rozdziale 1.3.5, na str. 34 zdanie „W 2021 r. podobnie jak w 2018 r. wystąpiły następujące obszary przekroczeń: - Jeden średniorocznego poziomu dopuszczalnego NO₂, - Jeden średniorocznego poziomu docelowego B(a)P, - Jeden średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II (do osiągnięcia do 2020 r.) – 20 µg/m³.” Należy zastąpić zdaniem „W 2021 r. podobnie jak w 2018 r. wystąpiły następujące obszary przekroczeń: - średniorocznego poziomu dopuszczalnego NO₂, - średniorocznego poziomu docelowego B(a)P, - średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II (do osiągnięcia do 2020 r.) – 20 µg/m³.” Niezrozumiały jest sposób liczenia obszarów przekroczeń, np. w przypadku B(a)P, rocznej ocenie za 2021 r., jest wiele obszarów przekroczeń, które występują na terenie</p>	<p>4) Uwzględniono – zapis zmieniono</p>

większości gmin, nie jest to jeden obszar (choć w OR mamy jeden kod dla tzw. sytuacji przekroczeń)	
5) Na str. 39 zdanie „Na terenie strefy miasto Legnica, w 2021 r., podobnie jak w 2018 r. wystąpiły następujące obszary przekroczeń: - Jeden średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10; - Jeden średniorocznego poziomu docelowego B(a)P; - Jeden średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II (do osiągnięcia do 2020 r.) – 20 µg/m ³ ; - Jeden średniorocznego poziomu docelowego arsenu.” należy zastąpić zdaniem „Na terenie strefy miasto Legnica, w 2021 r., podobnie jak w 2018 r. wystąpiły następujące obszary przekroczeń: - średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10; - średniorocznego poziomu docelowego B(a)P; - średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II (do osiągnięcia do 2020 r.) – 20 µg/m ³ ; - średniorocznego poziomu docelowego arsenu.	5) Uwzględniono – zapis zmieniono
6) Na str. 44, Tabela 1-10 Obszary przekroczeń substancji w strefie miasto Legnica w 2018 i 2021 roku. Wielkość emisji arsenu w 2018 r. wymaga weryfikacji, ponieważ jest ona podana w innej jednostce niż w 2021 roku. Wielkość emisji arsenu w roku 2018: ma być podana w kg/rok (zgodnie z dopiskiem pod tabelą: **dla B(a)P i As kg/rok), a wygląda na Mg/rok.	6) Uwzględniono – zapis zmieniono
7) Na str. 73 w ustawie - POŚ konieczna jest zmiana definicji stref, zgodnie z obowiązującym prawodawstwem.	7) Uwzględniono – definicję strefy zamieszczono w rozdziale 1.2 „Podstawy prawne”
8) Na str. 75-83 w celu zapewnienia spójności wartości stężeń podawanych w POP i rocznych ocenach jakości powietrza, prosimy o podawanie wartości stężeń substancji zaokrąglonych liczb całkowitych. Do porównania określonych parametrów z wartościami kryterialnymi w rocznych ocenach jakości powietrza przyjmuje się taką samą dokładność parametru (liczbę miejsc po przecinku) z jaką zapisano odpowiednią wartość normatywną (poziom dopuszczalny, docelowy lub celu długoterminowego) w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.	8) Uwzględniono – zapisy w tabelach zmieniono
9) Na str. 78 w opracowaniu są odniesienia do roku 2018, a nie 2017. Zdanie „Stężenie benzo(a)pirenu w stosunku do 2017 r. spadło. Jednak nadal znacznie przekraczało poziom docelowy o 4 ng/m ³ ” należy zastąpić zdaniem „W 2021 r. stężenie benzo(a)pirenu w stosunku do 2018 r. wzrosło i nadal znacznie przekraczało poziom docelowy (o 5 ng/m ³)”.	9) Uwzględniono częściowo – w zdaniu porównywano stężenia z 2018 i 2017 r. Zdanie przebudowano.
10) Na str. 90 w Tabeli 1-21 Emisja napływowa wg kategorii SNAP dla strefy aglomeracja wrocławska w 2018 i 2021 r. SNAP 0202 został nazwany błędnie, zamiast mieszkalnictwo i usługi, powinno być samo mieszkalnictwo. Spalanie paliw w usługach zaliczane jest do kategorii SNAP 0201. Ten sam błąd został powielony w wielu następnych tabelach	10) Uwzględniono – zapisy poprawiono

<p>11) Na str. 93 błędnie sformułowano zdanie: „W prowadzonej przez KOBiZE krajowej bazie zbierane są dane o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji ze wszystkich rodzajów źródeł zgodnie z kategoriami SNAP.” Wyjaśnić należy, że w Krajowej bazie o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji (zwanej Krajową bazą), prowadzonej przez KOBiZE, gromadzone są dane przekazywane corocznie przez podmioty korzystające ze środowiska, których działalność powoduje emisję. Nie są to dane ze wszystkich rodzajów źródeł, ze wszystkich kategorii SNAP. Natomiast KOBiZE prowadzi bazę emisji powierzchniowych, liniowych i punktowych (zwaną Centralną Bazą Emisyjną CBE), w tym opracowuje metodyki ustalania wielkości tych emisji, na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U. z 2022 r. poz. 673), na potrzeby modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu, Dane zgromadzone w Krajowej bazie są wykorzystywane przy przygotowaniu ww. danych emisyjnych, ale nie są jedynym ich źródłem (na przykład do oszacowania emisji z rolnictwa wykorzystywane są dane GUS).</p>	<p>11) Uwzględniono – zapis poprawiono</p>
<p>12) Na str. 95 w Tabeli 1-25 Emisja zanieczyszczeń wg kategorii SNAP z terenu strefy aglomeracja wrocławska w 2018 i 2021 r. W tabeli podano błędne wartości emisji NOx dla SNAP 0802 (kolej) i 0805 (lotniska) za 2018 rok. KOBiZE przekazał następujące wielkości emisji z tych kategorii: - SNAP 0802 – 74 Mg/rok - SNAP 0805 – 83,9 Mg/rok</p>	<p>Uwzględniono – wartości emisji NOx poprawiono</p>
<p>13) Na str. 139 w Tabeli 1-41 Zadania aKPOP do 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) przywołano wszystkie zadania wynikające z tego dokumentu, co należy uznać za zbędne. Zasadnym byłoby przywołanie wyłącznie zadań które będą miały bezpośredni wpływ na podniesienie skuteczności podejmowanych działań naprawczych w ramach tego programu oraz zastosowanie działań z aKOPOP, które wskazane zostały do uwzględnienia zarówno w nowych programach powietrza jak i w ich aktualizacjach.</p>	<p>Uwzględniono – przywołano wyłącznie zadania wskazane dla jst</p>
<p>14) Na str. 158 w Tabeli 1-42 Skala realizacji działań DsOeZn, DsInZe oraz DsObZi we wszystkich gminach województwa dolnośląskiego w 2021 r. wątpliwość budzi sposób wyliczenia stopnia realizacji zadania DsInZe Inwentaryzacja źródeł niskiej emisji, gdyż w przypadku gminy Oława (poz. 26) procent inwentaryzowanych budynków z ogrzewaniem indywidualnym przekracza 100. Z kolei w niektórych przypadkach w ogóle nie podano informacji – np. poz. 37, 40, 136.</p>	<p>Wyjaśnienie – w tabeli 1-42 podano wartości wynikające ze sprawozdań zamieszczonych przez gminy w systemie sprawozdawczym. Jeżeli gmina nie sprawozdała realizacji działania, to w tabeli nie podano informacji. Pod tabelą dodano wyjaśnienie tych kwestii. Niewiarygodne dane ze sprawozdań zostały zweryfikowane i poprawione w tabeli 1-42.</p>
<p>15) Na str. 176 w Tabeli 1-43 Wykaz działań naprawczych w województwie dolnośląskim, w przypadku zadania DsOeZn Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego - analiza stopnia jego realizacji wskazuje, że termin realizacji, określony w harmonogramie, jest zagrożony w przypadku wielu gmin. Jako działanie zaradcze dodano do</p>	<p>15) Wyjaśnienie – rolą Programu nie jest wzmacnianie systemu zachęt, czy intensyfikowanie akcji informujących o możliwościach pozyskania funduszy na cele określone w zadaniu. Takie działania to tzw. działania miękkie, dla których nie ma możliwości określenia efektów rzeczowych,</p>

<p>wykazu działań naprawczych Kontrolę przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych. Wątpliwości budzi skuteczność tego działania, bez wzmocnienia systemu zachęt, czy zintensyfikowania akcji informujących o możliwościach pozyskania funduszy na cele określone w zadaniu</p> <p>.</p> <p>Natomiast w przypadku zadania DsInZe Inwentaryzacja źródeł niskiej emisji (obiektów, w których powinna nastąpić wymiana kotłów na paliwo stałe) – jak wynika z tabeli 1.42, w wielu gminach zadanie zostało zrealizowane w niewielkim stopniu lub nie zostało w ogóle podjęte (np. Wałbrzych, Bogatynia i wiele innych). Pomimo, że zdanie to, zgodnie z harmonogramem, powinno być już zrealizowane, w opiniowanym dokumencie nie można znaleźć informacji na temat przyczyn zaniechania realizacji tego zadania i perspektyw jego wykonania. Autorzy nie zaproponowali żadnych działań umożliwiających rozwiązanie tego problemu.</p> <p>W zadaniu DsHrFi Opracowanie harmonogramów rzeczowo-finansowych gwarantujących realizację działania DsOeZn i wdrażania uchwał antysmogowych – uwagi jak przypadku zadań powyżej.</p> <p>Zadania: DsObZi, DsEdEk, AwKoMi – nie są realizowane zgodnie z harmonogramem. W dokumencie nie wyjaśniono przyczyn nierealizowania zadań, a także nie przedstawiono informacji, czy zostały podjęte jakiegokolwiek kroki, aby działania te nie pozostały jedynie w sferze planów.</p>	<p>a które zostały również wskazane jako działania kierunkowe. Zadaniem programu jest wskazanie najefektywniejszych działań prowadzących do dotrzymania standardów jakości powietrza i poziomów docelowych i takie działania zostały zebrane w harmonogramie rzeczowo-finansowym. W Programie wskazano również jakie fundusze na realizację działań określonych w harmonogramie są dostępne. Tworzenie dodatkowych systemów zachęt na poziomie lokalnym może mieć charakter kanibalizujący w stosunku do obecnie dostępnych programów finansowania o charakterze centralnym.</p> <p>W Programie podano informacje dot. stopnia realizacji działań, ale ponownie rolę Programu nie jest szukanie przyczyn zaniechania realizacji działania, ani kontroli kiedy i czy zostanie wykonane. Indywidualne powody braku realizacji działań nie są znane, bo sprawozdania takiej rubryki nie przewidują. O barierach i ograniczeniach stanowi pkt 2.3 Programu. Analiza stopnia realizacji zadań założonych w programach ochrony powietrza na przestrzeni ostatnich 20 lat wyraźnie wskazuje, że większość jednostek samorządu terytorialnego, ale również społeczeństwa nie widzi problemu w złej jakości powietrza, a co gorsza nie odczuwa współodpowiedzialności za taki jego stan. Zatem rozwiązania problemu braku realizacji działań powinny być systemowe, znane i dostępne dla wszystkich gmin w Polsce. Należy tu też wyraźnie podkreślić, że zgodnie z ustawą Poś za kontrolę realizacji działań naprawczych określonych w POP odpowiada Inspekcja Ochrony Środowiska oraz (po ostatniej zmianie) oddelegowani pracownicy lub służby jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast przyczyny zaniechania wskazane są w rozdziale 2.3. „Bariery i ograniczenia w procesie poprawy jakości powietrza”. Wymieniono tam bariery, które nie pozwalają w dostateczny sposób realizować polityki ochrony powietrza (w domyśle działań z POP) w gminie wskazane przez ankietowane w ramach aKAPOP gminy. Program ma wskazać działania skuteczne w takim ograniczeniu zanieczyszczeń powietrza aby poziomy dopuszczalne i docelowe substancji nie były przekraczane.</p>
<p>Str. 13/ rozdział 1.3.2.1; jest: „Pomiary prowadzone były przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ we Wrocławiu.” Powinno być: „Pomiary realizowane były przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ)”</p>	<p>Uwzględniono – zapisy poprawiono</p>

<p>Str. 14 jest: „Obecnie pomiary prowadzone są przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ we Wrocławiu” należy zastąpić zdaniem. Powinno być: „Obecnie pomiary prowadzone są przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ)”</p>	<p>Uwzględniono – zapisy poprawiono</p>
<p>Str.16 jest: „Monitoring zanieczyszczenia powietrza w strefie dolnośląskiej w 2021 roku realizowany był dla: - pyłu zawieszonego PM10 na 16 stacjach tła miejskiego (w tym 2 mobilnych), 1 przemysłowej oraz 1 tła pozamiejskiego” Powinno być: „Monitoring zanieczyszczenia powietrza w strefie dolnośląskiej w 2021 roku realizowany był dla: - pyłu zawieszonego PM10 na 15 stacjach tła miejskiego (w tym 3 mobilnych), 2 przemysłowych (w tym 1 mobilnej) oraz 1 tła pozamiejskiego”.</p>	<p>Uwzględniono – zapisy poprawiono</p>
<p>Str. 16 Tabela 1-8. Jest „17 stacji” Powinno być: „18 stacji”. Nie wykazano stacji mobilnej w Kostrzy.</p>	<p>Uwzględniono – zapisy poprawiono</p>
<p>Str. 19 jest: „Analiza warunków meteorologicznych w latach 2018 i 2021 wykazała, że rok 2021 był generalnie bardziej sprzyjający dla dyspersji zanieczyszczeń, co zaznaczało się w niższych stężeniach zanieczyszczeń notowanych w pomiarach.” Powinno być „Analizując wyniki zanieczyszczeń wskazują na wzrost zanieczyszczeń, czyli rok 2021 nie był sprzyjający dla dyspersji zanieczyszczeń”</p>	<p>Nie uwzględniono - Podane stwierdzenie, że w roku 2021 notowano wyższe stężenia nie jest w pełni prawdą. Analiza wyników pomiarów wyraźnie wskazuje na spadek stężeń zanieczyszczeń pyłowych, natomiast w przypadku benzo(a)pirenu stężenia lekko wzrastają lub utrzymują się na podobnym poziomie. Taka sytuacja może mieć związek z rodzajem paliwa wykorzystywanym do ogrzewania tzn. z zastosowaniem w miksie paliwowym większego udziału drewna. Na lepsze warunki dyspersji w roku 2021 wskazuje rozkład klas równowagi atmosfery, w tym wyraźnie mniejszy udział warunków stabilnych i wyższe prędkości wiatru szczególnie w lutym 2021 roku. Należy pamiętać, że na wielkość stężeń poza warunkami meteorologicznymi duży (czasami przeważający) wpływ ma również wielkość emisji.</p>
<p>Str. 47 jest: „Na terenie strefy miasto Wałbrzych w 2021 r. wystąpiły następujące obszary przekroczeń: - Jeden średniorocznego poziomu docelowego B(a)P.” Powinno być: „Na terenie strefy miasto Wałbrzych w 2021 r. wystąpiły następujące obszary przekroczeń: - średniorocznego poziomu docelowego B(a)P.”</p>	<p>Uwzględniono – zapisy poprawiono</p>
<p>Str. 52 jest: „W 2021 r. na terenie strefy dolnośląskiej wystąpiły następujące obszary przekroczeń: - Jeden średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – o jeden mniej niż w 2018 r.; - Czternaście średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – tak jak w 2018 r.; - Jeden średniorocznego poziomu docelowego B(a)P – tak jak w 2018 r.; - Dziewięć średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II (do osiągnięcia do 2020 r.) – 20 µg/m3 – o trzy więcej niż w 2018 r.; - Dwa średniorocznego poziomu docelowego arsenu – tak jak w 2018 r.”</p>	<p>Uwzględniono – zapisy poprawiono</p>

Powinno być: „W 2021 r. na terenie strefy dolnośląskiej wystąpiły następujące obszary przekroczeń:- średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10; - średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10; - średniorocznego poziomu docelowego B(a)P; - średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II (do osiągnięcia do 2020 r. – 20 µg/m ³); - średniorocznego poziomu docelowego arsenu.”	
Str. 56 Wielkość emisji arsenu w roku 2018: ma być podana w kg/rok (zgodnie z dopiskiem pod tabelą: **dla B(a)P i As kg/rok) , a wygląda na Mg/rok. Konieczna weryfikacja.	Uwzględniono – zapisy poprawiono
Str. 72 Usunąć odnośniki 3 i 4 nie dotyczą wskaźników z tabeli.	Uwzględniono – zapisy poprawiono
Str. 76 Należy usunąć pozycję: 1. Wrocław - Na Grobli - 4 wiersze z danymi dla pyłu PM2.5 (są już na stronie 75), dane poniżej ww. dla lat 2019-2021 dotyczą stanowiska 5. Wrocław, wyb. Conrada-Korzeniowskiego.	Uwzględniono – zapisy poprawiono
Str. 77 Stacja monitoringu znajduje się we Wrocławiu przy ul. Orzechowej.	Uwzględniono – zapisy poprawiono
Str. 224 jest: „W strefach: aglomeracja wrocławska, miasto Legnica i miasto Wałbrzych w 2026 r. po zakończeniu realizacji Programu pułap stężenia ekspozycji pyłu zawieszonego PM2,5 powinien być dotrzymany.” Powinno być: „W strefach: aglomeracja wrocławska i miasto Wałbrzych w 2026 r. po zakończeniu realizacji Programu pułap stężenia ekspozycji pyłu zawieszonego PM2,5 powinien być dotrzymany.” Miasto Legnica jest już miastem poniżej 100 tysięcy mieszkańców i pułap stężenia ekspozycji nie jest już dla niej wyznaczany.	Uwzględniono – zapisy poprawiono
Str. 250 jest: „Termin naboru - od 13 stycznia 2020 roku do 18 grudnia 2020 roku lub do wyczerpania alokacji środków.” Powinno być: „Termin naboru – corocznie ogłaszany jest termin obowiązywania kolejnej edycji programu lub do wyczerpania alokacji środków”.	Uwzględniono – zapisy poprawiono
Str. 253jest: „Powinniśmy więc dążyć ograniczenia negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko.” Powinno być: „Powinniśmy więc dążyć do ograniczenia negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko.”	Uwzględniono – zapisy poprawiono
Str. 271 Wyraz „ogólnopolska” należy pisać z wielkiej litery.	Uwzględniono – zapisy poprawiono

Tabela 2 Opinie oraz uwagi do projektu dokumentu wniesione w procesie opiniowania wraz ze sposobem ich uwzględnienia w Aktualizacji Programu

Lp.	Data	Opinia	Podmiot/osoba przekazująca
1.	13.03.2023 r.	Negatywna	Urząd Gminy Czernica
		Treść uwagi	Odniesienie
		Bezspornym jest zasadność podejmowania przez samorządy administracji rządowej i samorządowej działań zmierzających do faktycznej poprawy jakości powietrza, zwłaszcza	Wyjaśnienie – wskazanie w Aktualizacji Programu działania DsKoUa - „Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania

<p>w aspekcie niskiej emisji. Niepokojącym jednak jest zauważalne cedowanie większości zadań na najniższy gminny szczebel samorządowy. Gminy z zasady „najbliższe obywatelowi” otrzymują coraz to więcej zadań i obowiązków, za którymi nie idą fundusze umożliwiające chociażby zwiększenie liczebności personelu, który miałby te zadania realizować. Niestety tego typu prawidłowość stwierdzić można również w Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. przekroczone zostały poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych. Proponowane do realizacji zadanie pn.: DsKoUa - Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych również zostało przekazane do realizacji gminom. Dla większości gmin wiejskich, które nie posiadają w swoich strukturach Straży Gminnych, jest to kolejny już obowiązek przeprowadzania kontroli mieszkańców. Gminy wiejskie w związku z koniecznością przeprowadzania kontroli opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (w przypadku gminy Czernica jest to ok. 3 tysięcy punktów adresowych) są już znacząco przeciążone obowiązkami kontrolnymi. Dodatkowo taka gminna kontrola w przypadku braku możliwości szybkiego nałożenia sankcji w postaci mandatu karnego jest niemal bezskuteczna – oczekiwanie na rozstrzygnięcie sądu w sprawach o wykroczenia a takimi są sprawy z zakresu przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych, jest długotrwałe i nierzadko takie postępowanie kończy się umorzeniem lub zasądzeniem najniższej możliwej kwoty grzywny. Brak szybkiej reakcji organu w postaci mandatu karnego za stwierdzone wykroczenie powoduje, że sprawcy tego typu wykroczeń czują się bezkarni. Zadanie o tak dużej skali nie powinno zostać przypisane gminie, która nie jest organem stricte kontrolnym. Zadanie o tak szerokim zakresie powinno zostać przekazane jednostkom powołanym ustawowo do kontroli i egzekwowania przepisów prawa tj. Policja i Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Jest to dodatkowo uzasadnione tym, że większość wykroczeń z zakresu spalania paliw lub odpadów ma miejsce w godzinach popołudniowych i wieczornych czyli poza godzinami pracy urzędów gmin. Ponadto, obarczanie gmin kosztami poboru próbek i analiz popiołów oraz przeszkolenia w tym zakresie pracowników również nie rozwiązuje problemu egzekucji zapisów uchwał antysmogowych. Niezbędne są systemowe rozwiązania w zakresie kontroli przestrzegania przepisów wynikających z uchwał antysmogowych w postaci konkretnych programów finansowych umożliwiających gminom wiejskim utworzenie i utrzymanie Straży Gminnych, które mogłyby wypełniać obowiązki kontrolne nałożone na gminy. Dopóki takie systemowe rozwiązania nie zostaną wprowadzone przedwcześnie jest nakładanie takich obowiązków kontrolnych</p>	<p>odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych” wynika bezpośrednio z zapisów Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) - ogłoszony Komunikatem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 grudnia 2021 r. (M.P. dnia 31 grudnia 2021 r., poz. 1200) - w którym zapisano, że należy wprowadzić do POP w trakcie ich aktualizacji lub w przypadku opracowywania nowych, obowiązku określania w ramach działań zadania polegającego na przeprowadzaniu kontroli indywidualnych urządzeń grzewczych w budynkach mieszkalnych przez właściwe służby wraz z określeniem minimalnej liczby kontroli do przeprowadzenia w każdym roku obowiązywania POP. Właściwymi służbami zgodnie z art. 379 ustawy Poś są między innymi wójt, burmistrz i prezydent miasta. Organy te mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży miejskich/gminnych. Natomiast zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, IOŚ udziela pomocy organom samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań kontrolnych w zakresie ochrony środowiska.</p>
--	--

	<p>na gminy, które z przyczyn kadrowych i finansowych oraz ograniczeń czasu pracy urzędników, nie są w stanie im podobać. Należałoby również do systemu kontrolnego włączyć obligatoryjnie funkcjonariuszy Policji oraz Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska, którzy nie rzadko uchylają się od udziału w tego typu kontrolach wskazując mieszkańcom wnioskującym o interwencję np. w zakresie spalania odpadów, jako organ odpowiedzialny za przeprowadzenie kontroli gminę. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż Gminy poprzez działania administracji rządowej stawiane są w dwuznacznej sytuacji wobec mieszkańców. Z jednej strony gminy zostają zobowiązane do egzekwowania obowiązku wymiany źródeł ciepła nie spełniających norm określonych w uchwałach antysmogowych, a z drugiej strony zajmują się dystrybucją i sprzedażą dotowanego przez Państwo nieekologicznego paliwa tj. węgla. Jednocześnie brak jest wsparcia systemowego dla osób, które wymieniły dotychczasowe źródła ciepła zasilane paliwem stałym na gaz, mimo, iż takie wsparcie zostało zaoferowane użytkownikom paliw stałych. Powyższe okoliczności tworzą rażący dysonans w odbiorze działań samorządów przez mieszkańców skłonnych realizować proekologiczne działania związane z wymianą dotychczasowych źródeł ciepła na ekologiczne. Proponowane w Aktualizacji Programu ochrony powietrza przyjętego uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. przekroczone zostały poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych działanie pn.: DsKoUa - Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych, będzie mogło być skutecznie realizowane dopiero po stworzeniu jednolitego stanowiska administracji rządowej i samorządowej w sprawie jednoznacznego promowania działań polegających na zastępowaniu paliw kopalnych paliwami ekologicznymi.</p>			
2.	20.03.2023 r.	Negatywna	Urząd Gminy Sulików	
	Treść uwagi		Odniesienie	
	<p>Program ochrony powietrza dla strefy dolnośląskiej nakłada na gminę liczne obowiązki związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Obowiązki te są nierealne do ich wdrożenia, z uwagi na niespójność regulacji prawnych w tym zakresie, obecną sytuację geopolityczną, brak wystarczających instrumentów finansujących, zachęt, gwarantujących realizację działań, zaburzoną świadomość społeczną spowodowaną rosnącą stopą inflacyjną.</p> <p>Projekt Programu Ochrony Powietrza (zwanego dalej POP) przewiduje działania naprawcze jakie muszą zostać podjęte w województwie dolnośląskim, w tym w Gminie</p>		<p>Wyjaśnienie – zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, jeżeli w danej strefie przekraczane są poziomy dopuszczalne lub docelowe substancji w powietrzu Zarząd Województwa jest zobowiązany do opracowania Programu ochrony powietrza (lub jego aktualizacji) w którym wskaże działania naprawcze, które doprowadzą do poprawy jakości powietrza w określonym czasie. W związku z sytuacją geopolityczną, czy innymi czynnikami obowiązek ten nie został uchylony. Natomiast w związku z diagnozą dotyczącą jakości powietrza</p>	

<p>Sulików wraz ze wskaźnikami ich monitorowania. Gmina Sulików, z uwagi na brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej, została zobowiązana do wymiany kotłów na nowoczesne kotły na paliwa stałe (węglowe lub na biomase) spełniające wymagania ekoprojektu. Do realizacji tego działania został zobowiązany samorząd gminny wobec zasobów mieszkaniowych gminy i budynków użyteczności publicznej a także osoby fizyczne. W tabeli 1-44 wskazano w formie liczbowej szacowaną liczbę kotłów, które powinny zostać wymienione do 2026 r., dla gminy Sulików liczba ta stanowi 577 kotłów w zabudowie jednorodzinnej, 108 kotłów w zabudowie wielorodzinnej. Obowiązująca na terenie województwa dolnośląskiego uchwała antysmogowa zakłada wymianę kotłów na spełniające wymagania co najmniej 5 klasy do roku 2028. W obowiązującym stanie prawnym brakuje instrumentów prawnych, na podstawie których istniałby obowiązek wymiany takiego kotła do roku 2026.</p> <p>Projekt POP nakłada na Gminę Sulików obowiązek sporządzenia inwentaryzacji źródeł niskiej emisji, co pozostaje w sprzeczności z obowiązkami Gminy w zakresie oszczędnego, racjonalnego gospodarowania zasobem Gminy. Gmina Sulików zrealizowała obowiązek sporządzenia takiej inwentaryzacji. Raport z inwentaryzacji został dołączony do sprawozdania z POP za pośrednictwem platformy EDB, w zakresie w jakim był możliwy do wykonania biorąc pod uwagę obowiązujące regulacje prawne w tym zakresie. W 2021 r. zostały skumulowane obowiązki nałożone na mieszkańców w zakresie przedkładania danych o źródle ciepła zainstalowanym w gospodarstwie domowym. Z uwagi na wprowadzony Ustawą z dnia 28 października 2020 r. o zmianie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2127) obowiązek przedkładania deklaracji o źródle ciepła i spalania paliw do CEEB, mieszkańcy w tej formie przedkładali dane. Inwentaryzacja źródeł ciepła zawarta jest w aplikacji ZONE – CEEB. Celem stworzenia tej aplikacji jest poprawa jakości powietrza walka ze smogiem i pomoc w wymianie tzw.: "kopciuchów". Deklarację musieli złożyć właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, w których znajduje się źródło ciepła. Nieracjonalne i nieekonomiczne, z punktu widzenia działalności jst jest tworzenie kolejnej inwentaryzacji o źródłach ciepła.</p> <p>Obecna sytuacja związana z zagrożeniem epidemiologicznym, rosnące ceny paliw, energii wpływają na podejmowanie decyzji przez mieszkańców –przekładane są decyzje o wymianie kotła. Ubóstwo energetyczne, sytuacja finansowa powodują mniejsze zainteresowanie tą tematyką.</p> <p>W związku z powyższym oraz biorąc pod uwagę zapisy Projektu dokumentu i art. 315a ustawy z dnia z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.) związanego z konsekwencjami finansowymi dla gminy w postaci kary</p>	<p>w województwie dolnośląskim wskazującą iż główną przyczyną przekraczania poziomów dopuszczalnych pyłów zawieszonych i docelowego benzo(a)pirenu jest sektor komunalno-bytowy, to podstawowym działaniem, który pozwoli na osiągnięcie dobrej jakości powietrza jest wymiana kotłów.</p> <p>Zgodnie z zapisami w uchwale nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych, inwentaryzacja kotłów miała być przeprowadzona w latach 2020-2021, czyli przed powstaniem bazy CEEB, aby w trakcie aktualizacji Programu można było zweryfikować wskaźniki działania DsOeZn – „ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego” i wprowadzić do działania rzeczywiste, a nie szacowane ilości kotłów do wymiany. Gmina Sulików nie wykonała pełnej (ponad 90% budynków z ogrzewaniem indywidualnym) inwentaryzacji kotłów, a więc wskaźnik działania dla tej gminy nie mógł być zweryfikowany.</p> <p>Natomiast baza CEEB jest w dalszym ciągu uzupełniania i musi zostać zweryfikowana przez każdą gminę.</p>
--	---

	pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł w przypadku niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programie ochronie powietrza i ich aktualizacji lub planach działań krótkoterminowych, opiniuję negatywnie w/w projekt.		
3.	21.03.2023 r.	Pozytywna	Starostwo Powiatowe w Miliczu
	Treść uwagi		Odniesienie
	<p>1. Na str. 21 zamiast „Gór Karczewskich” napisać Gór Kaczawskich lub Izerskich lub Karkonoszy ?</p> <p>2. Na str. 64 w rubryce „Powierzchnia obszaru [km²]” jest 112,2; ma być 112 200 ?</p> <p>3. Zapis na str. 83 w rubryce PM 2,5 jest Norma – 25; ma być 20 ?</p> <p>4. Na str. 266 w rubryce Organ odbiorczy oprócz Zarząd województwa dopisać Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.</p> <p>5. Nowe działanie DsKoUa - „Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych” do realizacji w latach 2024-2026 wymaga objaśnienia : Zakaz spalania pozostałości roślinnych nie dotyczy spalania suchego drewna w miejscach/ogniskach do tego przeznaczonych, z zachowaniem rygorów zagrożonych karą aresztu albo grzywny z art. 82 §3 i 4 kodeksu wykroczeń , art. 131 p. 12 ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.: w miejscu umożliwiającym zapalenie się materiałów palnych, w odległości mniejszej niż 4 m od granicy działki sąsiedniej, w odległości mniejszej niż 10 m od miejsca omłotów i miejsc występowania palnych płodów rolnych, w odległości mniejszej niż 100 m od granicy lasu. Nie wolno powodować zagrożenia dla ruchu drogowego. Są to zakazy powszechne.</p> <p>6. Działania kierunkowe - Dokument w żadnym miejscu nie podpowiada możliwości wprowadzania lokalnych zakazów stosowania (co najmniej w miejscach publicznych) dmuchaw spalinowych (wtórna emisja pyłu, hałas). Proponujemy dopisać w 1.9.6 i w 1.9.7 w pkt 11) i 14).</p>		<p>1. Uwzględniono – pomyłkę pisarską poprawiono</p> <p>2. Nie uwzględniono – jest to powierzchnia podana w ocenie rocznej jakości powietrza</p> <p>3. Uwzględniono – poprawiono zapis</p> <p>4. Uwzględniono – dopisano jako organ odbiorczy Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska</p> <p>5. Uwzględniono – załączono do opisu działania objaśnienie</p> <p>6. Uwzględniono – dopisano w działaniach kierunkowych</p>
4.	15.03.2023 r.	Pozytywna	Starosta Lubański
5.	14.03.2023 r.	Bez uwag	Urząd Miejski w Kowarach
6.	27.03.2023 r.	Negatywna	Urząd Gminy Głogów
	Treść uwagi		Odniesienie
	<p>Po analizie przedłożonego projektu stwierdzono, że w tabeli nr 1-42 w lp. nr 66 w zadaniu DsOeZn ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego podane błędne wartości w następujących kolumnach:</p> <p>- ilość kotłów, które gmina powinna wymienić w 2021 r. zgodnie z harmonogramem,</p> <p>- ilość kotłów wymienionych w gminie w 2021 r. zgodnie ze sprawozdaniem,</p>		<p>Nie uwzględniono - Zgodnie z uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w którym w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań</p>

	- % realizacji działania. Zgodnie z uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w którym w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych, ilość kotłów, które gmina powinna wymienić w 2021 r. zgodnie z harmonogramem wynosi 61 sztuk, natomiast w aktualizacji programu wskazano liczbę 64. Zgodnie ze złożonym sprawozdaniem z dnia 28.01.2022 r. z realizacji działań naprawczych za rok 2021 oraz jego korektą z dnia 23.02.2022 r., ilość kotłów wymienionych w gminie Głogów w 2021 r. wynosi 63 co stanowi 104,9%. Mając na względzie powyższe proszę o korektę ww. danych w Aktualizacji programu ochrony powietrza.		krótkoterminowych, ilość kotłów, które należało wymienić w 2021 r. gmina miejskiej Głogów zgodnie z harmonogramem wynosiła 78 w zabudowie jednorodzinnej i 63 w zabudowie wielorodzinnej – łącznie 141 sztuk. Gmina sprawozdała, że zostało wymienione 63 kotły, co daje realizację działania na poziomie 44,7%. Należy pamiętać, iż gmina powinna sprawozdawać również działania wykonane przez osoby fizyczne na jej terenie.
7.	27.03.2023 r. 29.03.2023 r.	Pozytywna	Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie
	Treść uwagi		Odniesienie
	W nawiązaniu do obwieszczenia Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 08.03.2023 r. odnośnie składania uwag do projektu uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie Aktualizacji Programu Ochrony Powietrza przyjętego uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych, przyjętego uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego Nr 6562/VI/23 z dnia 28.02.2023 r., Wydział Ochrony Środowiska i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie informuje, iż przytoczone m.in. na str. 265 rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2021 r. poz. 2221), utraciło moc prawną. Od 25 lutego 2023 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2023 r. poz. 350)		Uwzględniono – poprawiono zapisy dot. rozporządzenia
8.	29.03.2023 r.	Pozytywna z uwagami	Burmistrz Miasta Kłodzka
	Treść uwagi		Odniesienie
	Zwiększania powierzchni zieleni w miastach (kod działania DsObZi). Wskazane zwiększenie powierzchni zieleni w latach 2021- 2026 na terenie miasta Kłodzko będzie niemożliwe do osiągnięcia, z uwagi na ścisłą zabudowę na terenie miasta oraz brak terenów, na których mogłyby być realizowane dodatkowe nasadzenia.		Uwzględniono częściowo – zmniejszono od 2023 r. powierzchnię zieleni do zwiększenia, jednak tak jak dla innych gmin, które o to wnioskowały zmniejszenie wynosi maksymalnie 50%.

	Zrealizowanie założeń programu w odniesieniu do zwiększenia powierzchni zielonych na terenie miasta Kłodzko, wskazanych w tabeli 1-55 Wskaźniki realizacji, efekt ekologiczny i koszt działania – zwiększanie terenów zielonych w miastach strefy dolnośląskiej (kod działania DsObZi), będzie niemożliwe do osiągnięcia. Pierwszą trudnością w osiągnięciu wskazanych poziomów jest brak terenów, na których mogłyby być realizowane dodatkowe nasadzenia. Parki i większe skwery miejskie zajmują powierzchnię niespełna 24,5 ha i są w większości zrewitalizowane oraz pokrywa je starodrzew, co powoduje trudności we wprowadzeniu nowych nasadzeń, a w szczególności dużych drzew. Kolejną rzeczą jest ścisła zabudowa co uniemożliwia wprowadzanie nasadzeń wzdłuż ciągów komunikacyjnych, jak również fakt, że spora część dróg pozostaje w zarządzie niezależnych od miasta instytucji (Zarząd Dróg Powiatowych). Znaczna część parków w ostatnich latach została poddana rewitalizacji, w ramach których wykonane zostały nasadzenia drzew, krzewów i innych roślin. Wprowadzenie kolejnych nasadzeń na tych terenach nie jest już możliwe. W ramach utrzymania terenów zieleni w Kłodzku dokonywane są nasadzenia uzupełniające oraz realizacja punktowych nasadzeń, jednakże osiągnięcie wskazanych powierzchni nie jest możliwe do osiągnięcia. Informacja mailowa z 16.05.2023 r. „Biorąc pod uwagę dotychczasowe nasadzenia i sprawozdania z POP z ostatnich lat, powierzchnia zieleni jaką jesteśmy w stanie rocznie realizować w naszej to nie więcej niż 0,3 ha nasadzeń.”		
9.	30.03.2023 r.	-	Urząd Miasta w Piechowicach
	Treść uwagi		Odniesienie
	Zgłaszam następujące uwagi do programu: 1. Potrzeba większego wsparcia finansowego mieszkańców zarówno budynków jednorodzinnych jak i wielorodzinnych w zakresie docieplenia budynków i wymiany poszyci dachowych oraz wymiany źródeł ogrzewania. 2. Na terenie Gminy Miejskiej Piechowice właściciele nowobudowanych budynków mieszkalnych nie otrzymują warunków technicznych przyłączenia do sieci gazowej. W tym stanie nie mają możliwość zastosowania ogrzewania gazowego w budynkach.		1. Nie uwzględniono - Uwaga nie dotyczy opiniowanego dokumentu. Program ochrony powietrza wskazuje możliwe źródła finansowania, ale ich nie tworzy. 2. Nie uwzględniono - Uwaga nie dotyczy opiniowanego dokumentu. Zarząd Województwa nie ma wpływu na zarządzających sieciami. Zgodnie z uchwałą antysmogową oraz obowiązującym Programem i jego aktualizacją nie ma obowiązku przyłączenia nowobudowanych budynków do sieci gazowej.
10.	20.03.2023 r.	Pozytywna	Wójt Gminy Złotoryja
11.	31.03.2023 r.	Negatywna	Burmistrz Polkowic
	Treść uwagi		Odniesienie
	Wyrażam opinię, iż stan powietrza na terenie całego województwa wymaga poprawy. 1. Działania naprawcze przedstawione w projekcie uchwały uznają za słuszne, jednakże w działaniu (kod DsOeZn) do realizacji działania zobowiązane są między		1. Wyjaśnienie – nie ma obowiązku prawnego wprowadzeniem ujednoliconego „formularza wymiany kopciucha”. Gmina może na

	<p>innymi osoby fizyczne w gminach w stosunku do posiadanych nieruchomości. Jednak obowiązek wymian i konsekwencje, w tym również finansowe za niewykonanie działania naprawczego ponosi gmina. Ciężko jest uzyskać informację od mieszkańców, którzy nie korzystają z dotacji na wymianę źródła ciepła, czy wymienili tzw. kopciucha. Oczywiście można wykorzystać dane pochodzące Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, ale po wprowadzeniu dodatku węglowego, ich wiarygodność zmalała. Ponadto w przedmiotowym działaniu (str. 179) widnieje zapis „Do realizacji działania wlicza się również likwidację kotłów (bezklasowych, klasy 3 i 4) na paliwo stałe, w przypadku posiadania dwóch źródeł ogrzewania (np. kotła węglowego i kotła gazowego)”, który jest zapisem słusznym, jednak pozyskanie informacji od mieszkańca, o takiej likwidacji jest trudne. W związku z powyższym, jeżeli istnieje możliwość prawna to należałoby się zastanowić nad wprowadzeniem ujednoliconego „formularza wymiany kopciucha” dla mieszkańców województwa dolnośląskiego, który udostępniony byłby na stronie internetowej gminy oraz u Sołtysów w poszczególnych sołectwach. Formularz wykorzystywany byłby do sprawozdań z realizacji działania naprawczego programu. W ten sposób gmina mogłaby pozyskać bardziej wiarygodne informacje, a mieszkańiec danej gminy namacalnie mógłby odczuć, że również jest odpowiedzialny za realizację programu ochrony powietrza.</p> <p>2. W działaniu naprawczym (kod DsObZi) pozostawiono dla miasta Polkowice zwiększanie powierzchni zieleni o 9,8 ha rocznie (łącznie 58,6 ha w latach 2021 – 2026). Podtrzymuję dalej, że jest to wartość nie do przyjęcia, z uwagi na koszty związane z założeniem nowych terenów zielonych i późniejszym ich utrzymaniem. Problem stanowi również znalezienie 58,6 ha w samej tkance miasta. Realną wartością do nasadzeń uwzględniając dogęszczania, rewitalizację oraz zakładanie nowych terenów zielonych, przy zastosowaniu zaproponowanych przeliczników jest 4 ha rocznie.</p> <p>3. Jednocześnie wyrażam zadowolenie, że do celów sprawozdawczych przyjęto przeliczniki zaproponowane przez gminę Polkowice. Dodatkowo w odnośniku nr 17 (strona 225) proponuję zmianę następującej treści: „Wskaźniki przeliczenia powierzchni zieleni wyznaczone przez gminę Polkowice na podstawie wyliczeń własnych”, gdyż gmina Polkowice nie posiada inwentaryzacji zieleni, a opracowane wskaźniki oparte były na wyliczeniach własnych.</p>	<p>swój użytek stworzyć taki formularz i umieścić na swojej stronie internetowej jako przykład, czy pomoc.</p> <p>2. Uwzględniono – zmniejszono wskaźnik działania do 4 ha rocznie od 2023 r.</p> <p>3. Uwzględniono – zmieniono zapis</p>	
12.	31.03.2023 r.	Pozytywna	Wójt gminy Grębocice
13.	27.03.2023 r.	Negatywna	Burmistrz Miasta i Gminy Strzelin

<i>Treść uwagi</i>	<i>Odniesienie</i>
<p>Projekt programu ochrony powietrza nakłada na gminę liczne obowiązki związane z ograniczaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza – są one już częściowo, aczkolwiek powoli, realizowane. Wprowadzenie podwyższonej skali i progów tych obowiązków jest nierealne do zrealizowania, ze względu na występującą niespójność w przepisach prawnych we wskazanym zakresie. Biorąc również pod uwagę obecną sytuację geopolityczną, brak wystarczających instrumentów finansujących, zachęt czy działań gwarantujących ich realizację oraz rosnącą stopę inflacyjną, wielu właścicieli nieruchomości przedkłada wykonanie wymiany pieca nad inne życiowe potrzeby. Dlatego też podniesienie wysokości przewidzianych kar dla władz gmin, z tytułu realizacji zadań oraz określonych sprawozdań jest niewspółmierne do wielkości przewinienia zwłaszcza w sytuacji, gdy nie wynika ono z zaniechania działań przez Gminę.</p> <p>Projekt Programu Ochrony Powietrza (zwanego dalej Pop) przewiduje działania naprawcze, jakie muszą zostać podjęte, w województwie dolnośląskim, w tym w Gminie Strzelin, wraz ze wskaźnikami ich monitorowania. Na terenie Gminy Strzelin w roku 2021 oraz poprzedzających nie ogłoszono przekroczeń zanieczyszczeń powietrza. Ujęcie w tabelach 1-44, że gmina Strzelin (zarówno miasto jak i obszar wiejski) znajduje się w obszarze przekroczeń dotyczących wskaźnika B(a)P jest nieuzasadnione, ponieważ nie zostało ogłoszone występowanie przekroczeń.</p> <p>W ww. tabelach wskazano w formie liczbowej szacowaną liczbę kotłów, które powinny zostać wymienione do 2026 r., tj. 1284 kotłów w zabudowie jednorodzinnej i 870 kotłów w zabudowie wielorodzinnej na obszarze całej gminy. Wskazanie w aktualizacji Pop-u terminu do końca 2026 r. dla obowiązku wymiany pieców pozaklasowych jest sprzeczne z uchwałą antysmogową, która zakłada wymianę kotłów na spełniające wymagania co najmniej 5 klasy do roku 2028, co chociażby ma swoje odzwierciedlenie w programie priorytetowym Czyste Powietrze. Nie ma w obowiązującym stanie prawnym instrumentów, na podstawie których istniałby obowiązek wymiany takiego kotła do roku 2026.</p> <p>Projekt Pop nakłada na Gminę Strzelin obowiązek sporządzenia ponownej inwentaryzacji źródeł niskiej emisji, co jest sprzeczne z obowiązkami Gminy w zakresie oszczędnego i racjonalnego gospodarowania zasobem Gminy. Taki obowiązek został przez Gminę Strzelin zrealizowany, a raport z inwentaryzacji został dołączony do sprawozdania z Pop za pośrednictwem platformy EBD. W 2021 r. zostały skumulowane obowiązki nałożone na mieszkańców w zakresie przedkładania danych o źródle ciepła zainstalowanym w gospodarstwie domowym. Z uwagi na wprowadzoną Ustawą z dnia 28 października 2020 r. o zmianie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 poz. 2127) obowiązek przedkładania</p>	<p>Wyjaśnienie – opiniowany dokument jest aktualizacją Programu ochrony powietrza przyjętego uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, a wskaźniki realizacji działań zawartych w Programie z 2020 r. nie zostały podwyższone (pozostały takie jak w Programie z 2020 r.)</p> <p>Podniesienie wysokości kar wynika ze zmian w ustawie Prawo ochrony środowiska.</p> <p>W Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie dolnośląskim, zarówno w raporcie za rok 2018, jak i za 2021 GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, wskazał na podstawie modelowania, że w Gminie Strzelin przekraczany jest poziom docelowy benzo(a)pirenu.</p> <p>Zarówno uchwała antysmogowa, jak i Program ochrony powietrza są aktami prawa miejscowego obowiązującymi na terenie województwa dolnośląskiego i działania w nich wskazane są obligatoryjne. Natomiast zgodnie z paragrafem 91 ust. 9ac. opracowany przez zarząd województwa projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza powinien określać działania naprawcze, tak aby okresy, w których nie są dotrzymane poziomy dopuszczalne lub docelowe lub pułap stężenia ekspozycji, były jak najkrótsze. A zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, działania długoterminowe mogą być określone na nie dłużej niż 6 lat. W związku z powyższym realizacja działań, które mają doprowadzić do takiej poprawy jakości powietrza, aby nie były przekraczane poziomy normatywne zanieczyszczeń zostały zaplanowane do końca lipca 2026 r. W Programie do lipca 2026 r. wskazano wyłącznie 50% kotłów do wymiany z całkowitej liczby, która wynika z uchwały antysmogowej.</p> <p>Ze względu na czas tworzenia bazy CEEB oraz jej ograniczenia (braki, błędne wpisy, brak weryfikacji, słaba możliwość edytowania i przetwarzania danych) wskazano w Programie działanie DsInZe „Inwentaryzacja źródeł niskiej emisji (obiektów, w których powinna nastąpić wymiana kotłów na paliwo stałe)”, którego wyniki miały posłużyć do weryfikacji wskaźników działania DsOeZn „Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego” przy aktualizacji Programu, pomogłyby w aktywizacji mieszkańców, wskazały</p>

<p>deklaracji o źródle ciepła i spalania paliw do CEEB, mieszkańcy w tej formie przedkładali dane. Inwentaryzacja źródeł ciepła zawarta jest w aplikacji ZONE-CEEB. Celem stworzenia tej aplikacji jest poprawa jakości powietrza, walka ze smogiem i pomoc w wymianie tzw. „kopciuchów”. Deklarację musieli złożyć właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, w których znajduje się źródło ciepła.</p> <p>Uważamy więc, że nieracjonalne i nieekonomiczne, z punktu widzenia celowości i gospodarności, jest tworzenie kolejnej inwentaryzacji źródeł ciepła, jeśli służby Województwa mogą pozyskać wszelkie dane z bazy CEEB.</p> <p>Obecna sytuacja geopolityczna oraz rosnące ceny pali i energii, w tym brak pewności co do ich dostępności w kolejnych sezonach wpływają na rewizję decyzji podejmowanych przez mieszkańców – przekładane na późniejszy czas są decyzje o wymianie kotła. Ubóstwo energetyczne oraz sytuacja finansowa powodują mniejsze zainteresowanie tą tematyką, co zdecydowanie spowalnia proces likwidacji „kopciuchów”.</p> <p>Ponadto na brak realizacji niektórych zadań opisanych w Projekcie Pop może wpływać szereg czynników niezależnych od samorządów np. cofnięcie lub brak finansowania w danym roku kalendarzowym, zaniedbania po stronie beneficjentów końcowych lub innych uczestników zadania, warunki atmosferyczne.</p> <p>Założenia ujęte w Projekcie Pop wydają się nierealne do realizacji w tak krótkich okresach czasu, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, iż realizacja znacznej ich części nie zależy bezpośrednio od gmin. Pomimo olbrzymiej aktywności Gminy Strzelin w zakresie wsparcia dotacjami działań na rzecz likwidacji „kopciuchów” (z budżetu lub ze środków zewnętrznych), dotychczas podejmowane działania związane z wymianą źródeł ciepła najczęściej realizowane były przez mieszkańców świadomych tematu, a zarazem przygotowanych organizacyjnie i finansowo, po stronie wkładu własnego i poniesienia pełnych kosztów inwestycji, przed ich refinansowaniem.</p> <p>Obecnie bardzo duża ilość „kopciuchów” zlokalizowana jest u osób gorzej uposażonych. Gmina Strzelin przystąpiła do priorytetowego programu Ciepłe Mieszkanie, aby wspomóc mieszkańców w budynkach wielorodzinnych, jednak działanie to nie wyklucza konieczności poniesienia przez beneficjentów końcowych programu kosztów własnych, które dla części gospodarstw domowych są poza ich możliwościami.</p> <p>W związku z powyższymi spostrzeżeniami i uwarunkowaniami – biorąc pod uwagę zapisy Projektu dokumentu i art., 315a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 ze zm.) związane z konsekwencjami finansowymi dla gminy w postaci kary pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł w przypadku niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programie ochrony powietrza i ich aktualizacji lub planach działań krótkoterminowych – opiniuję negatywnie przedstawiony Projekt.</p>	<p>mieszkańców, którym należy pomóc w wymianie źródła ciepła i jednocześnie służyłyby weryfikacji bazy CEEB. Nie jest to kolejny obowiązek – wszystkie gminy otrzymały z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego następującą informację: „W przypadku uruchomienia Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) gmina może posłużyć się informacjami zebranymi na cel CEEB i przedłożyć je do tut. organu.”</p> <p>Programy finansowania, szczególnie „Czyste powietrze” są coraz dostępnejsze, zapewniają bardzo wysokie finansowanie dla osób ubogich energetycznie, nie wymagają finansowania przed realizacją inwestycji, a więc coraz bardziej sprzyjają realizacji wymiany „kopciuchów”. Są one przewidziane w długiej perspektywie czasowej, a więc nie ma obaw, że będą cofnięte. Obecnie głównym problemem jest przekonanie mieszkańców (poprzez edukację ekologiczną, bezpośrednie rozmowy, itp.), że wymiana „kopciuchów” jest możliwa i niezbędna dla poprawy jakości powietrza, a poprzez to do poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców.</p>
---	--

14.	4.04.2023 r.	pozytywna	Urząd Miasta i Gminy w Pieszycach	
15.	3.04.2023 r.	pozytywna	Starosta Powiatu Wrocławskiego	
16.	7.04.2023 r.	-	Zastępca Burmistrza Przemkowa	
			Treść uwagi	
			Odniesienie	
			<p>Pragniemy poinformować, że po analizie oraz weryfikacji projektu wskazujemy, że Gmina Przemków w znacznej mierze pokryta jest użytkami leśnymi i nie jest w stanie zagospodarować kolejnych terenów w proponowanej przez Państwa ilości tj. 3,4 ha rocznie na kolejne tereny zielone.</p> <p>Możliwość wykorzystania nietypowych powierzchni do nasadzeń zieleni występujących w miastach tj. dachy, pionowe powierzchnie budynków, filary mostów, betonowe słupy, wiaty jest na terenie naszej gminy uzależnione od uzyskania zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ponieważ znaczna część miasta Przemków objęta jest ścisłą ochroną konserwatorską - znajduje się w strefie A wpisanej do rejestru zabytków decyzją nr A/2680/633/L Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 11.05.1982 r.</p> <p>Wprowadzenie nietypowych powierzchni na terenach wiejskich również będzie wymagało uzgodnień z Konserwatorem Zabytków ze względu na fakt objęcia wsi historycznymi układami ruralistycznymi. W związku z powyższym prosimy o zmianę w planowanych działaniach w zakresie zwiększenie powierzchni zieleni z 3,4 ha na 1,5 ha.</p> <p>Ponadto wskazujemy, iż pilny i konieczny jest dialog ze służbami ochrony zabytków, dotyczący zasadności i konieczności podejmowania działań na rzecz ochrony powietrza, również w zakresie budynków i terenów objętych formami ochrony zabytków. Brak zgody konserwatora na termomodernizację budynków wymiana okien na energooszczędne czy montaż instalacji fotowoltaicznych to tylko nieliczne przykłady utrudniające mieszkańcom dążenie do poprawy efektywności energetycznej budynków, a co się z tym wiąże poprawy jakości powietrza.</p>	<p>Uwzględniono – zmniejszono wskaźnik realizacji dla działania DsObZi z 3,4 ha/rok na 1,5 ha na rok.</p> <p>Kwestię braku rozwiązań dotyczących zasadności i konieczności podejmowania działań na rzecz ochrony powietrza, również w zakresie budynków i terenów objętych formami ochrony zabytków wskazano w rozdziale 2.3 „Bariery i ograniczenia w procesie poprawy jakości powietrza”</p>
17.	3.04.2023 r.	Pozytywna z uwagami	Burmistrz Miasta Bielawa	
			Treść uwagi	
			Odniesienie	
			<ol style="list-style-type: none"> Gmina Bielawa wnioskuje o zmniejszenie powierzchni terenów zielonych (kod działania DsObZi) w miastach strefy dolnośląskiej w latach 2021-2026 z 36,3 ha na wartości realne do wykonania. Ujednolicenie zapisów projektu programu z uchwałą NR XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, w zakresie dopuszczenia w obszarach gdzie 	<ol style="list-style-type: none"> Uwzględniono – od 2023 r. zmniejszono wskaźnik realizacji działania DsObZi z 6,0 ha/rok na 2,0 ha na rok Uwzględniono – zapisy ujednolicono

występują możliwości techniczne przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej wymiany na nowoczesne kotły na paliwa stałe (węglowe lub na biomasę) spełniające wymagania ekoprojektu.

Wskazane w programie koszty wymiany kotłów wysokoemisyjnych na niskoemisyjne są nie do udźwignięcia przez samorząd gminny w związku z coraz bardziej rosnącymi kosztami ich wymiany i niepewną sytuacją na rynku paliw. Wzrost kosztów montażu i zakup źródeł niskoemisyjnych przyczynia się do tego, że mieszkańcy gminy rezygnują ze zmiany sposobu ogrzewania. Niepewna sytuacja na rynku paliw i energii w dużym stopniu nie przyczynia się do realizacji założeń wynikających z programu.

Gminy nie posiadają pełnych danych dotyczących działań, które są realizowane w obiektach niestanowiących zasobów gminnych przez inne podmioty oraz realizowanych ze środków własnych lub z innych źródeł finansowania niż programy gminne. W niektórych programach (poza gminnych) dopuszcza się realizację zadania w przedziale czasowym wykraczającym poza dany rok budżetowy i w takiej sytuacji trudno jest stwierdzić jakiego okresu dotyczy zmiana. Zdarzają się również przypadki, że mieszkańcy zmieniając ogrzewanie ze stałopalnego na niskoemisyjne, nie zgłaszają takiego faktu do Gminy. W związku z czym przekazywane w sprawozdaniu dane są niekompletne.

Ponadto uchwała NR XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszcza stosowanie paliw stałych jeżeli spełnione są warunki § 5 i 6 tej uchwały. Cyt. „§ 5. W instalacjach wskazanych w § 4 pkt 1, dopuszcza się stosowanie paliw stałych, jeśli łącznie zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) Spalanie paliwa zachodzi w instalacji, z której emisja cząstek stałych (pyłu) nie przekracza granicznych wielkości emisji określonych w rozporządzeniu Komisji UE 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe;
- 2) Spalanie paliwa zachodzi w instalacji nie posiadającej rusztu awaryjnego, czy też elementów umożliwiających jego zamontowanie.

§ 6. 1. W instalacjach wskazanych w § 4 pkt 2 dopuszcza się stosowanie paliw stałych, pod warunkiem, że spalanie paliwa zachodzi w instalacji, z której emisja cząstek stałych (pyłu) nie przekracza granicznych wielkości emisji określonych w rozporządzeniu Komisji UE 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie

wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe. 2. W przypadku instalacji określonych w ust. 1, dopuszcza się eksploatację instalacji wyposażonej w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit. A załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe”

Natomiast zgodnie z przedłożoną aktualizacją Programu ochrony powietrza str. 178 wynika, że „Należy dążyć do likwidacji ogrzewania indywidualnego wykorzystującego wysokoemisyjne źródła ogrzewania wykorzystujące paliwa stałe i zastąpienia go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. Jedynie w obszarach, gdzie występuje brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej, można dopuścić wymianę na nowoczesne kotły na paliwo stałe (węglowe lub na biomasę) spełniające wymagania ekoprojektu. Nasuwa się też pytanie czy powyższy zapis jest warunkiem czy tylko wytyczną? Przypominam, że obie uchwały przyjmowane są przez ten sam organ i obie są przepisami prawa miejscowego, a co za tym idzie są przepisami równorzędnymi. Z przepisów tych korzystają przede wszystkim mieszkańcy i to oni będą mieli wątpliwości jak je stosować.

Przedstawione w aktualizacji programu zapisy dotyczące zwiększenia terenów zielonych są trudne do osiągnięcia, ze względu na rosnące koszty realizacji prac oraz na brak powierzchni do nasadzeń lub brak przepływu informacji pomiędzy organami wydającymi decyzję dotyczącymi przeprowadzania nasadzeń zastępczych lub informacji na temat wprowadzanych form zieleni na terenach należących do wspólnot mieszkaniowych lub spółdzielni, które realizują takie działania na swoich terenach. Powierzchnia przewidziana do nasadzeń tj. 36,3 ha już została przyjęta w uchwale Nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych. Gmina Bielawa utrzymuje 40 ha zieleni, która w dużej mierze znajduje się w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, gdzie występuje duże zagęszczenie sieci infrastruktury podziemnej (więc występują ograniczenia w dokonywaniu nasadzeń nowych drzew i krzewów). Ponadto tereny zielone objęte utrzymaniem są już zagospodarowane, jednak co roku w miarę możliwości dosadzamy

też na tych terenach kolejne drzewa i krzewy. Przy założeniach wynikających z projektu Aktualizacji Programu ochrony powietrza przyjętego uchwałą NR XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych, iż do celów sprawozdawczych należy przyjąć następujące przeliczniki nasadzonej zieleni:

- dla 1 dużego drzewa (np. buk, klon - formy naturalne) - docelowe zwiększenie powierzchni zieleni o 100 m²,
- dla 1 małego drzewa - docelowe zwiększenie powierzchni zieleni o 40 m²,
- dla 1 m² łąki kwietnej - przelicznik 1,4 (1 m² łąki kwietnej jest równy 1,4 m² dodanej w ramach zadania powierzchni zieleni),
- dla 1 sztuki bylin, krzewów niskich, traw ozdobnych - przelicznik 1,3 (zasadzona jedna sztuka jest równa 1,3 m² dodanej w ramach zadania powierzchni zieleni),
- dla 1 sztuki krzewów wysokich - przelicznik 1,5 (zasadzona jedna sztuka jest równa 1,5 m² dodanej w ramach zadania powierzchni zieleni).

Analizując powyższe należy stwierdzić, że Gmina musiałaby posadzić najprościej licząc 3.600 szt. drzew dużych, co przy 40 ha zagospodarowanej zieleni jest już nierealne. Poza tym Gmina nie posiada terenów, którą można by było przeznaczyć pod zagospodarowanie zielenią. Tereny, które są własnością Gminy przeznaczone są pod sprzedaż, dzierżawę, natomiast pozostałe występują w stanie naturalnym (łąki, grunty orne, lasy) i nie przewiduje się wykonywania na nich jakichkolwiek prac związanych z nasadzeniami.

Ponadto Spółdzielnia Mieszkaniowa w minionych latach intensywnie prowadziła prace związane z rewitalizacją terenów zielonych, obecnie prowadzone są tylko prace pielęgnacyjne. W związku z czym Gmina nie będzie mogła przy wyliczaniu wskaźnika wziąć pod uwagę terenów spółdzielni mieszkaniowej, zresztą podobnie jak i terenów wspólnot mieszkaniowych. Wątpliwości też budzi zapis, iż do wskaźnika powierzchni zieleni można doliczyć informacje pozyskane z rodzinnych ogrodów działkowych.

W Bielawie nie są tworzone nowe rodzinne ogrody działkowe, a samo Stowarzyszenie ROD nie prowadzi inwentaryzacji nasadzeń drzew, krzewów, bylin dokonywanych przez działkowców na swoich ogródkach. W opinii tutejszego organu zapisy aktualizacji Programu powinny uwzględniać przede wszystkim możliwości organizacyjne oraz finansowe samorządów gminnych, tym bardziej, że z zapisów aktualizacji Programu, wynika, że większość działań naprawczych zostało nałożonych tylko na gminy. Zapisy Programu powinny również umożliwiać gminom wykonanie działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a zakres i termin wykonania zaplanowanych działań

	naprawczych powinny być realne do wykonania przez gminy. W szczególności biorąc pod uwagę zapisy Programu , mówiące o tym, że w przypadku niedotrzymania terminów realizacji wyznaczonych zadań organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 tys. zł do 500 tys. zł. Biorąc powyższe na spełnienie wymogu zwiększenia terenów zielonych o 36,3 ha jest niemożliwe, dlatego wnioskujemy o zmniejszenie powierzchni przewidzianej do zagospodarowania. Informacja mailowa z dnia 10.05.2023 r. - Ze względu na to, że mamy ograniczenia terenowe, jesteśmy w stanie rocznie realizować zieleń na powierzchni do 2 ha.		
18.	4.04.2023 r.	Bez uwag	Burmistrz Miasta i Gminy w Niemczy
19.	6.04.2023 r.	Pozytywna z uwagami	Prezydent Miasta Legnica
	Treść uwagi		Odniesienie
	Działanie DsObZi w pozycji zwiększenie powierzchni zieleni rocznie z 9,8 ha proponuje się zmienić na 0,5 ha w latach 2021-2026. Koszt zwiększenia powierzchni zieleni poprzez jego rekultywację, obsadzenie zielenią niską, średnią i wysoką szacowany jest na ok. 50 000 zł/rok.		Uwzględniono częściowo – aktualizacja obejmuje lata 2023-2026 więc nie można zmniejszyć wskaźnika działania w latach 2021-2022. Ponadto zmniejszenie wskaźnika realizacji tego działania z 9,8 ha/rok na 0,5 ha/rok jest zbyt radykalne. Wskaźnik zmniejszono do 4,5 ha/rok, czyli o ponad 50%
20.	3.04.2023 r.	Pozytywna	Wójt Gminy Marcinowice
21.	3.04.2023 r.	Negatywna	Burmistrz Oleśnicy
	Treść uwagi		Odniesienie
	1. Nie do przyjęcia jest w przedstawionej wersji programu konieczność wymiany 1770 szt. Pieców na obszarze gminy Miasto Oleśnica do 2026 roku. Założenie to jest nierealne. Pomimo olbrzymiej aktywności Gminy Miasta Oleśnicy w zakresie wsparcia dotacjami działań na rzecz likwidacji „kopciuchów” (z budżetu lub ze środków zewnętrznych) od roku 2012 na terenie gminy zrealizowano ok. 490 modernizacji kotłów. Przykładowo, w 2022r Gmina Miasto Oleśnica udzieliła dotacji na wymianę 65 źródeł ogrzewania zasilanych paliwem węglowymi na łączną kwotę 526.144,26 zł, co stanowiło spore obciążenie dla budżetu gminy Są to przypadki zarejestrowane w związku z udzielonymi dotacjami z programów miejskich lub dotyczące zasobu komunalnego. Dotyczyły one najczęściej działań prowadzonych przez mieszkańców świadomych problemu jaki mamy z jakością powietrza, a zarazem przygotowanych do tych działań organizacyjnie i finansowo po stronie wkładu własnego oraz poniesienia pełnych kosztów inwestycji, przed ich refinansowaniem. Obecnie bardzo duża ilość „kopciuchów” zlokalizowana jest u osób gorzej uposażonych lub wyłączonych z dostępnych powszechnie źródeł dofinansowania (np. mieszkańcy budynków wielolokalowych). Osiągnięcie wyznaczonego w projekcie programu ochrony powietrza poziomu likwidacji tych pieców		1. Nie uwzględniono - zadaniem Programu ochrony powietrza jest wskazanie takich działań naprawczych, których realizacja będzie skutkowała obniżeniem zanieczyszczeń powietrza poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych, w jak najkrótszym czasie (max działanie długoterminowe może trwać 6 lat). Zakres działania dla każdej gminy określono tak, aby poziom te osiągnąć do końca 2026 r. Obecnie dostępne są programy finansowe zarówno dla osób ubogich energetycznie, jak i dla gmin oraz budynków wielorodzinnych. Obecnie głównym problemem i wyzwaniem dla gmin jest przekonanie mieszkańców (poprzez edukację ekologiczną, bezpośrednie rozmowy, itp.), że wymiana „kopciuchów” jest możliwa i niezbędna dla poprawy jakości powietrza, a poprzez to do poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców. 2. Uwzględniono – wskazanie w aktualizacji Programu działania – kontrola przestrzegania uchwały antyśmogowej oraz zakazu spalania

<p>nie będzie możliwe bez radykalnych zmian prawnych i finansowych na szczeblu krajowym. Problemem jest niewystarczająca ilość instrumentów finansowych przeznaczonych na działania naprawcze w zakresie modernizacji sektora bytowo-komunalnego, szczególnie w zasobach komunalnych gmin, skomplikowane procedury uzyskiwania dofinansowania, brak szczegółowych przepisów w zakresie egzekucji zakazów lub ograniczeń w stosowaniu wskazanych rodzajów paliw czy zapisów uchwał antysmogowych, brak instrumentów prawnych pozwalających na egzekwowanie od mieszkańców wykonywania modernizacji ogrzewania, sytuacja finansowa mieszkańców, ubóstwo energetyczne mieszkańców oraz ich niska świadomość ekologiczna. Na możliwe opóźnienia w osiągnięciu zamierzonych celów bądź nawet na ich niezrealizowanie, mogą mieć wpływ czynniki niezależne od samorządów, np. zamknięcie programów finansujących planowane działania lub brak finansowania w danym roku kalendarzowym z innych źródeł zewnętrznych, uchybienia po stronie beneficjentów końcowych korzystających ze środków budżetu gminy lub innych uczestników realizujących działania (w związku z obecnym kryzysem energetycznym, wielu mieszkańców, pomimo wymiany ogrzewania pozostawia piec węglowy na „gorsze czasy”). W świetle możliwości finansowych gminy za absolutnie niemożliwe należy uznać realizację tego zadania w latach 2021-2026 na poziomie 1770 sztuk pieców na łączny koszt ponad 32 miliony złotych, co w znacznej mierze miałyby być wykonane kosztem gminy.</p> <p>2. W przedmiotowym dokumencie narzuca się gminom kolejny obowiązek: kontrolę przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych (DsKoUa). W projekcie, biorąc pod uwagę wynagrodzenia osób przeprowadzających kontrolę, koszty dojazdu do kontrolowanego podmiotu, koszty sprzętu i odzieży roboczej, analiz laboratoryjnych, średni koszt kontroli oszacowano na 800 zł. Ustalona w projekcie minimalna liczba kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi na poziomie 75 szt. rocznie generuje po stronie gminy dodatkowy koszt w wysokości 60.000,00zł rocznie. Gmina Miasto Oleśnica od kilku lat prowadzi kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi w asyście funkcjonariuszy Policji. Głównie są to kontrole interwencyjne, w reakcji na zgłoszenia mieszkańców, ale również i kontrole planowe. Większość tych kontroli nie wykazała żadnych nieprawidłowości, a jedynie w kilku przypadkach stwierdzono niewłaściwe postępowanie mieszkańców w tym zakresie. Średnia liczba kontroli przeprowadzanych rocznie przez miasto wynosi 30 i zasadne jest obniżenie zaproponowanej w projekcie liczby kontroli do wskazanej powyżej (30 rocznie). Przedstawiona w projekcie opiniowanego dokumentu tabela warunkuje</p>	<p>odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych (DsKoUa) jest obowiązkiem Zarządu Województwa zgodnie z Aktualizacją Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.). Liczbę kontroli zmniejszono i uzależniono od ilości kotłów do wymiany w roku w danej gminie.</p> <p>3. Sprostowanie uwagi – łączna powierzchnia do zazielenienia zgodnie z Programem wynosi 6,8 ha/rok x 6 lat = 40,8 ha, a nie 81,39 ha. Uwzględniono – zmniejszono od 2023 r. wskaźnik realizacji działania DsOeZn na 2,7 ha.</p> <p>4. Podstawowe działanie naprawcze DsOeZn „Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego.” Zostało nałożone nie tylko na gminy, ale na wszystkich użytkownikach kotłów na paliwa stałe o mocy poniżej 1 MW, czyli również na osoby fizyczne, czy podmioty gospodarcze.</p>
--	---

minimalną liczbę kontroli tylko i wyłącznie na podstawie charakteru gminy (miejska, wiejska itp.), nie biorąc po uwagę jej powierzchni czy liczby zinwentaryzowanych źródeł ogrzewania. Ponadto za niekorzystną i pozbawioną uzasadnienia należy uznać narzuconą gminom miejskim trzykrotnie większą liczbę kontroli niż w gminach wiejskich (minimum 25), w których to właśnie wiodącym ogrzewaniem jest ogrzewanie oparte na paliwach stałych. Narzucając arbitralnie gminom w takim wymiarze liczbę kontroli, nie bierze się pod uwagę także faktu, że wiele gmin nie posiada wystarczającej liczby pracowników do obsługi tych zadań. W sytuacji braku konkretnego, finansowego wsparcia na poziomie rządowym na realizację tego działania, do zadania tego zostaną tym samym oddelegowani pracownicy posiadający już szereg innych obowiązków, co nieuchronnie będzie dezorganizowało funkcjonowanie urzędów.

3. Nie jest możliwe także zrealizowanie w proponowanym zakresie działania polegającego na zwiększeniu powierzchni zieleni w mieście Oleśnica. Ze względu na niewielką powierzchnię (21 km²) Gminy Miasta Oleśnicy – z przewagą obszarów zurbanizowanych – nie jest możliwe tworzenie zielonej infrastruktury, funkcyjnych obszarów zielonych, rewitalizacji zieleni oraz wzbogacanie terenów zieleni (zagęszczanie, dosadzenia) poprzez zwiększenie powierzchni zieleni o 6,8 ha/rocznie, co do 2026 roku ma dać łącznie powierzchnię 81,39 ha. W dokumentach planistycznych przyjmowanych w naszej gminie przewiduje się wiele obszarów przeznaczonych pod zielenie miejską, ale zagospodarowanie takich terenów jest procesem długotrwałym, który z pewnością nie jest możliwy do wykonania w terminach i na poziomie określonym w tym programie. Przy określeniu wskaźników dla tego zadania nie wzięto pod uwagę również struktury własności gruntów. Tylko stosunkowo niewielka część powierzchni gminy jest własnością samorządu, pozostałe tereny w znacznej mierze są własnością osób fizycznych i osób prawnych. Zaproponowane w projekcie programu powierzchnie zieleni są absolutnie nie do zaakceptowania. Niezrozumiałą jest również sposób określania rocznej powierzchni, o którą ma być zwiększona powierzchnia zieleni. Dla miast o podobnych lub większych powierzchniach, w których również wystąpiły obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 roczna powierzchnia zwiększenia terenów zieleni jest dużo niższa (przykładowo: Bolesławiec pow. 23,57 km² – 4 ha rocznie, Lubawka pow. 22,44 km² – 1,1 ha rocznie, Świebodzice 30,43 km² – 2 ha rocznie, Kłodzko 24,84 km² – 3,1 ha rocznie, Głogów 35,37 km² – 3,6 ha rocznie, Strzegom 20,49 km² – 3,9 ha rocznie). Wprawdzie w programie zasugerowano, że do wskaźnika realizacji można doliczyć powierzchnie zieleni zrealizowane na terenie spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych i w pasach drogowych dróg innych niż gminne oraz rodzinnych ogrodów działkowych, po uzyskaniu potwierdzonej informacji, to jednak nie zaproponowano, w jaki sposób ta informacja ma być potwierdzana, ponadto jst nie mają narzędzi do tego,

	<p>aby dane te wyegzekwować od wymienionych podmiotów. Ponadto zgodnie z przyjętym średnim kosztem jednego metra kwadratowego powierzchni zieleni na poziomie 91 zł/m² dla gmin z obszaru dolnośląskiego (wzrost kosztów realizacji zadania o ok. 30% w stosunku do średniego kosztu jednego metra kwadratowego powierzchni zieleni na poziomie 70 zł) miasto Oleśnica w latach 2021-2026 ma wydatkować kwotę 32,759 milionów złotych! na to zadanie, co jest kwotą o kilkaset tysięcy większą od szacowanej kwoty 32,125 milionów złotych na realizację działania DsOeZn. Nie wzięto również pod uwagę tego, iż tereny zielone pomagają jedynie w walce z zanieczyszczeniem powietrza, nie usuwają natomiast przyczyn ich powstawania (niska emisja z sektora komunalnego oraz transportu). Dlatego narzucanie na gminy obowiązku wydatkowania tak dużych kwot na to zadanie jest niezgodne z zasadą gospodarności. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe, powierzchnię terenów stanowiących własność gminy, a także podany średni koszt 1m² powierzchni zieleni miasto Oleśnica jest w stanie zaakceptować coroczne zwiększanie powierzchni zieleni na poziomie maksymalnie 2,7 ha rocznie.</p> <p>4. Podsumowując cały projekt uchwały należy po raz kolejny podkreślić, że odpowiedzialność za realizację zadań została przede wszystkim przerzucona na samorządy. Wymienione w projekcie zadania generować będą olbrzymie koszty, które gmina ponosić będzie głównie z własnego budżetu. Kluczową barierą w realizacji działań jest bowiem brak środków finansowych na działania naprawcze określone w projekcie programu ochrony powietrza, co z pewnością związane przyczyni się do znacznych opóźnień w ich realizacji. Narzucone gminom zadania oraz ich oszacowane koszty zostały wyliczone tylko i wyłącznie na podstawie odpowiednich wzorów matematycznych przy użyciu danych statystycznych i wyników pomiarów jakości powietrza, w których nie uwzględniono takich składowych jak sytuacja gospodarcza kraju, kondycja finansowa poszczególnych gmin, czy choćby bierność części społeczeństwa lub ograniczenia niektórych grup społecznych, wynikające z ubóstwa energetycznego.</p>		
22.	7.04.2023 r. -	Burmistrz Dzierżoniowa	
	Treść uwagi		Odniesienie
	<p>I. Proszę o doprecyzowanie lub wyjaśnienie zapisów dotyczących zmiany sposobu ogrzewania (strona 178) - cytata: „ Podstawowym działaniem zmierzającym do obniżenia stężeń zanieczyszczeń na terenie województwa dolnośląskiego jest ograniczenie emisji pyłów zawieszonych PM10 i PM2, 5 oraz benzo(a)pirenu przez zmianę sposobu ogrzewania w lokalach ogrzewanych indywidualnie niskosprawnymi (bezklasowe, klasy 3 i 4) kotłami lub piecami na paliwo stałe. Należy dążyć do likwidacji ogrzewania indywidualnego wykorzystującego wysokoemisyjne źródła ogrzewania wykorzystujące</p>		<p>I. Wyjaśnienie – zapis doprecyzowano tak aby nie było wątpliwości co do sposobu jego realizacji oraz sprzeczności z uchwałą antysmogową.</p> <p>II. Uwzględniono – od 2023 r. zmniejszono z 4,4 ha/rok na 2,2 ha/rok</p>

paliwa stałe i zastąpienia go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. Jedynie w obszarach, gdzie występuje brak możliwości technicznych przyłączenia- do sieci ciepłowniczej lub gazowej, można dopuścić wymianę na nowoczesne kotły na paliwa stałe (węglowe lub na biomasę) spełniające wymagania ekoprojektu. Do ogrzewania bezemisyjnego zalicza się podłączenie do sieci ciepłowniczej lub ogrzewanie elektryczne, pompy ciepła (lub inne źródła odnawialnej energii). Ogrzewanie niskoemisyjne wykorzystuje natomiast kotły gazowe lub olejowe, a także kotły i miejscowe ogrzewacze spełniające wymagania ekoprojektu. "

1. Czy zapis ten uniemożliwia realizację na terenach posiadających sieć ciepłowniczą lub sieć gazową przedsięwzięć polegających na zmianie sposobu ogrzewania z węglowego na nowoczesne kotły na paliwa stałe (węglowe lub na biomasę) spełniające wymagania ekoprojektu? Jeżeli tak, to jakie organy mają egzekwować taki zakaz. Kto ma decydować i na jakim etapie inwestycji o dopuszczeniu lub niedopuszczeniu zmiany sposobu ogrzewania?

2. Czy taki zapis zawarty w Programie uniemożliwi uzyskanie dofinansowania w ramach programu „Czyste powietrze” i „Ciepłe mieszkanie” przedsięwzięć dotyczących zmiany wysokoemisyjnego źródła ogrzewania wykorzystujące paliwa stałe i zastąpienia go na nowoczesne kotły na paliwa stałe (węglowe lub na biomasę) spełniające wymagania ekoprojektu (dotyczy terenów, gdzie istnieje sieć gazowa i jest możliwość zastosowania ogrzewania gazowego) .

3. Czy zaproponowane w Programie zapisy dopuszczające w pierwszej kolejności realizację przedsięwzięć polegających na zmianie sposobu ogrzewania na ogrzewanie sieciowe lub gazowe, a jeżeli jest to niemożliwe dopuszczenie innych źródeł ciepła nie jest w sprzeczności z uchwałą anysmogową?

II. Proszę o wyjaśnienie mechanizmu określania wskaźnika w działaniu DsObZi - zwiększenie terenów zielonych w miastach strefy dolnośląskiej - dotyczy pozycji 13 Dzierżoniów. Wartość dla Dzierżoniowa została określona na poziomie 26,5 ha mając na uwadze obecne zagospodarowanie miasta oraz prowadzone nasadzenia w latach poprzednich nie jest możliwym powiększenie terenów zielonych na terenach zabudowanych o wartość 26,5 ha. Gmina Miejska Dzierżoniów jest gminą typowo miejską, o zwartej zabudowie i niewielkiej powierzchni. Zgodnie z programami ochrony powietrza z lat poprzednich (programy ochrony powietrza obowiązują od 2014r.) na terenach miejskich (tereny zielone, pasy drogowe) oraz na terenach zabudowy osiedlowej były realizowane działania polegające na dosadzaniu drzew i krzewów. Obecnie zagospodarowane tereny zielone, pasy drogowe, zabudowa mieszkaniowa wymagają niewielkich dosadzeń drzew i krzewów i z pewnością łączna ich ilość nie spowoduje osiągnięcia wskaźnika opisanego w Programie. Uważam, że działaniem

	<p>priorytetowym w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia powietrza jest eliminacja pieców/kotłów na paliwa stałe i w tym obszarze powinny być głównie kierowane środki finansowe. Należy zauważyć, że w przypadku Dzierżoniowa szacowany koszt osiągnięcia wskaźnika w zakresie zieleni jest bardzo kosztowny i wynosi 21351,4 tys. zł. Mając na uwadze brak możliwości przeznaczenia terenów pod zielen o łącznej powierzchni 26,5 ha oraz obecne zagospodarowanie terenów zielonych (brak możliwości dosadzenia dużej ilości nasadzeń drzew krzewów, które zagwarantują osiągnięcie wskaźnika), a także wysokie koszty tego działania wnoszą o zmniejszenie wartości wskaźnika w działaniu DsObZi - zwiększenie terenów zielonych w miastach strefy dolnośląskiej - dotyczy pozycji 13 Dzierżoniów.</p>		
23.	3.04.2023 r.	negatywna	Wójt Gminy Żukowice
	Treść uwagi		Odniesienie
	<p>1. Po zapoznaniu się z dokumentami stwierdzono, że informacje zawarte w tabeli nr 1-42 Skala realizacji działań DsOeZn, DsInZe oraz DsObZe we wszystkich gminach województwa dolnośląskiego w 2021 r. - lp. 224 wskazano błędne dane dotyczące ilości planowanych do wymiany pieców, procent realizacji działania oraz procent zinwentaryzowanych budynków.</p> <p>Pragniemy zauważyć, że zgodnie z uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych ilość kotłów zaplanowanych do wymiany wynosi 30 szt., natomiast w projekcie aktualizacji wskazano 36 szt. Informujemy, że zgodnie ze złożonym dnia 31.01.2022 r. sprawozdaniem z realizacji Programu ochrony powietrza, w gminie Żukowice wymienionych zostało 31 kotłów, co stanowi 101 % zaawansowania prac w odniesieniu do wartości zaplanowanych do wykonania w danym roku sprawozdawczym.</p> <p>2. Ponadto z przekazanych danych wynika, iż, procent zinwentaryzowanych budynków wynosi 33 %, a nie jak wskazano w projekcie 33,5 %,</p> <p>Mając na uwadze powyższe proszę o korektę ww. danych w Aktualizacji Programu ochrony powietrza.</p>		<p>1. Nie uwzględniono - zgodnie z uchwałą nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych ilość kotłów zaplanowanych do wymiany w 2021 r. w zabudowie jednorodzinnej wynosiła 30 szt., a w zabudowie wielorodzinnej 6 szt., co łącznie daje ilość 36 szt.</p> <p>2. Uwzględniono – poprawiono zapis dot. inwentaryzacji</p>
24.	4.04.2023 r.	-	Burmistrz Siechnic
	Treść uwagi		Odniesienie
	<p>1) W odniesieniu do tabeli 1-42 Skala realizacji działań DsOeZn, DsInZe oraz DsObZi we wszystkich gminach województwa dolnośląskiego w 2021 r., proszę o</p>		<p>1) Nie uwzględniono – w tabeli 1-42 jest podział na Siechnice – obszar wiejski (wiersz 29) i Siechnice miasto (wiersz 164). Wpisana liczba</p>

		<p>weryfikację informacji dotyczących gminy Siechnice (wiersz 29). W przekazanym sprawozdaniu wskazano wymianę 23 kotłów bezklasowych na paliwo stałe w przedłożonym projekcie jest informacja o 2 wymienionych w gminie kotłach. Do sprawozdania dołączona została również inwentaryzacja źródeł ogrzewania, nie wykazana w przedmiotowej tabeli.</p> <p>2) W odniesieniu do nałożonych na gminy obowiązków działań Wnosząc powyższe uwagi do projektu „Programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim (...)” zaznaczyć należy, że ustawodawca nałożył na jednostki samorządu terytorialnego kolejny zakres obowiązków i odpowiedzialności wynikający z nowelizacji ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska. Ponadto, zgodnie z art. 315a, ust. 1 pkt 3 tej ustawy, w przypadku niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych, organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50.000 do 500.000 zł, którą w drodze decyzji wymierza Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.</p> <p>Nałożenie na gminy kolejnych obowiązków w obszarze ochrony środowiska, w szczególności zagrożonych karami finansowymi, towarzyszyć powinno wskazanie źródeł finansowania powierzonych zadań w myśl zasady adekwatności środków oznaczającej właściwe ukształtowanie systemu źródeł zasilania budżetów w związku z prawnie ukształtowanym zakresem zadań nakładanych na jednostki samorządu terytorialnego . Jest ona bowiem istotną przesłanką realizacji zasady samodzielności jednostek samorządu terytorialnego, ujmowanej wielopłaszczyznowo i posiadającej konstytucyjne gwarancje realizacji. Samodzielność finansowa samorządów wyraża się między innymi w prawie do posiadania własnych budżetów opartych na właściwym systemie dochodów i przychodów, zapewniającym możliwość samodzielnej realizacji zadań publicznych na podstawie i w zakresie wyznaczonym przez obowiązujące normy prawne.</p> <p>3) W odniesieniu do spełnienia wymagań (kod działania DsInZe) polegającego na inwentaryzacji źródeł ciepła, Gmina Siechnice dla spełnienia wymagań przedmiotowego działania korzysta z danych zawartych w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.</p>	<p>wymiany kotłów wynosi 2 (wieś) i 21 (miasto), czyli łącznie 23. Dodatkowo należy nadmienić, iż tabela 1-42 dotyczy roku sprawozdawczego 2021, stanowiącego podstawę opracowania POP, a inwentaryzacja o której mowa została przekazana przez gminę Siechnice w roku sprawozdawczym 2022.</p> <p>2) Wyjaśnienie – nowelizacja ustawy Prawo ochrony środowiska nie wynika z opiniowanego dokumentu. Zmiana wysokości kar wskazanych w Poś wynika z nowelizacji ustawy Poś i nie wynika z zapisów w Programie ochrony powietrza. Wskazanie nowego zadania dot. kontroli jest obowiązkiem przepisany z aKPOP. Źródła finansowania działań wskazano w rozdziale 1.9.5 Programu. W Programie wskazano dostępne źródła finansowania działań.</p> <p>3) Wyjaśnienie – wszystkie gminy otrzymały z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego następującą informację: „W przypadku uruchomienia Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) gmina może posłużyć się informacjami zebranymi na cel CEEB i przedłożyć je do tut. organu.”.</p>	
25.	5.04.2023 r.	pozytywna	Prezydent Miasta Jeleniej Góry	
26.	5.04.2023 r.	pozytywna	Burmistrz Gminy Żmigród	
27.	3.04.2023 r.	negatywna	Burmistrz Miasta i Gminy Świerzawa	
			Treść uwagi	
			Odniesienie	
			<p>W przedłożonym do zaopiniowania projekcie Aktualizacji Programu ochrony powietrza w tabeli 1-50 zaktualizowane zostały dane dla działania DsOeZn dla gmin, które przekazały wyniki inwentaryzacji źródeł ciepła. W przypadku Gminy Świerzawa po</p>	<p>Wyjaśnienie – zgodnie z tabelą nr 1-84 (poz. 189 i 190) w Programie ochrony powietrza przyjętym uchwałą Nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. gmina miejsko-</p>

	<p>przekazaniu inwentaryzacji zwiększono planowaną przed aktualizacją ilość 492 sztuk kotłów do wymiany w latach 2021-2026 do wartości 949 sztuk po aktualizacji planu. Jest to założenie nierealne do zrealizowania tak dla Gminy, jak dla mieszkańców. Autor projektu nie uwzględnił w założeniach aktualnej trudnej sytuacji w kraju dotyczącej paliw grzewczych. Utrzymujące się od kilku miesięcy wysokie ceny paliw grzewczych i innych nośników energii cieplnej, spowodowały zahamowanie trendu wymiany źródeł grzewczych. Wprowadzenie mechanizmu dopłat dla mieszkańców do węgla, skutkuje brakiem zainteresowania mieszkańców wymianą przestarzałych kotłów węglowych na niskoemisyjne lub bezemisyjne urządzenia grzewcze. W opisanej sytuacji Gmina ma ograniczone możliwości zachęty mieszkańców do wymiany źródeł grzewczych. W związku z powyższym wnoszę o skorygowanie założonych w projekcie dokumentu nierealnych do wykonania celów dla działania DsOeZn.</p>			<p>wiejska Świerzawa była zobowiązana do wymiany 840 sztuk kotłów w latach 2021-2026 (miasto: 84 w zabudowie jednorodzinnej i 204 w zabudowie wielorodzinnej, obszar wiejski: 492 w zabudowie jednorodzinnej i 60 w zabudowie wielorodzinnej), tak więc różnica wynosi 109 kotłów na przestrzeni 3 lat (2024-2026). Inwentaryzacja miała służyć do skorygowania szacunkowej informacji dot. kotłów do wymiany zawartej w uchwale z 2020 r. i tak też została wykorzystana. Należy pamiętać że wskazana do wymiany liczba kotłów w latach 2021-2026 to tylko 50% kotłów które należy wymienić do 2028 r. zgodnie z uchwałą antysmogową. Aby w pełni zrealizować założenia obecnie obowiązującego POP (oraz jego aktualizacji), którymi jest skuteczne wdrożenie uchwały antysmogowej, niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego tempa wymian nieefektywnych źródeł ciepła.</p> <p>Z drugiej strony nie został przekazany przez gminę określony w obecnie obowiązującym POP harmonogram rzeczowo-finansowy gwarantujący realizację uchwały antysmogowej określony w działaniu DsHrFi. Dlatego przyjęty zakres wymian został ustalony tak, aby cel Programu został osiągnięty. Należy też podkreślić, iż wskazywana przez jednostkę "trudna sytuacja w kraju" została omówiona w rozdziale 2.3 Bariery i ograniczenia w procesie poprawy jakości powietrza</p>
28.	5.04.2023 r.	Pozytywna z uwagami	Prezydent Wrocławia	
		Treść uwagi		
<p>1. Rozdział 1.8.1 Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza:</p> <p>Na stronie 145 w tabeli 1-41 Kierunek interwencji 2 - Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego - krótkoterminowe (do 2025). Postuluje się wykreślenie fragmentu : „wprowadzenie dodatkowych wymagań dla stref czystego transportu, których obowiązek będzie dotyczyć miast powyżej 100 tys. mieszkańców , w których w wyniku oceny jakości powietrza przeprowadzanej przez GIOS stwierdzone zostały poziomy dopuszczalne dla NO₂ oraz wprowadzenie możliwości utworzenia takich stref w pozostałych gminach, które zadecydują o realizacji takiego działania , gdzie decyzję podejmie rada gminy poprzez nowelizację prawa, która obejmie również możliwość stopniowego wdrażania ograniczeń w zakresie transportu (Działanie rekomendowane przez Komisję Europejską i określone w Krajowym Planie Odbudowy,</p>		Odniesienie		
		<p>1. Nie uwzględniono – uwaga nie odnosi się do opiniowanego dokumentu, a do dokumentu ogłoszonego Komunikatem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 grudnia 2021 r. (M.P. dnia 31 grudnia 2021 r., poz. 1200) „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”</p> <p>2. Uwzględniono – zapis poprawiono</p> <p>3. Uwzględniono – zapis poprawiono, jednak należy wyjaśnić, że sformułowanie „aglomeracja” odnosiło się do strefy aglomeracja wrocławska, którą stanowi miasto Wrocław</p> <p>4. Nie uwzględniono – działanie naprawcze musi zostać zrealizowane zgodnie z harmonogramem i wskaźnikami realizacji. Działanie takie nie może być zaleceniem.</p>		

<p>zadanie do uwzględnienia w POP podczas ich aktualizacji lub w przypadku przygotowania nowego dokumentu)". Uzasadnienie:</p> <p>Zapis dotyczący obligatoryjności wprowadzenia stref czystego transportu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców, w których, po przeprowadzeniu przez GIOŚ oceny poziomów substancji w powietrzu, wykazano przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężenia średniorocznego poziomu zanieczyszczeń dwutlenkiem azotu NO₂, pojawił się w projekcie ustawy z dnia 11.02.2021 r. o zmianie ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw. W toku prowadzonych konsultacji społecznych oraz wątpliwości wyrażanych przez gminy dotyczących zasadności powyższego zapisu Ministerstwo Klimatu i Środowiska ostatecznie wycofało się z tej propozycji. W końcowej wersji nowelizowanej ustawy z dnia 24 grudnia 2021 r. (Dz.U. 2021, poz. 2269) zapisy dotyczące wymogu ustanawiania stref czystego transportu zostały wykreślone. Wprowadzenie obowiązku strefy czystego transportu w sytuacji jest nieakceptowane, ponieważ: to narzędzie prawne nigdy nie zostało w Polsce z sukcesem wdrożone. Przepisy w tym względzie są niespójne, a wdrożenie i funkcjonowanie w oparciu o nie stref kosztowne. Nie są przy tym wskazane źródła pokrycia tych kosztów spoczywających obecnie na samorządach, co jest sprzeczne z zasadami finansowania zadań samorządu terytorialnego określonymi w art. 167 Konstytucji RP. Równoległe z procedowaniem nowelizacji ustawy zapisy dotyczące stref czystego transportu zostały w analogicznym kształcie wprowadzone do Krajowego Planu Odbudowy. Pomimo usunięcia ich przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie zostały wykreślone z rządowego dokumentu, mimo iż nie znalazły odzwierciedlenia w prawodawstwie krajowym. W związku z powyższym zasadne jest wykreślenie tych zapisów z projektu Aktualizacji Programu Ochrony Powietrza.</p> <p>W załączeniu pismo Departamentu Infrastruktury i Transportu nr WIM-ZT.7010.9.2021 z dnia 9.04.2021 r. w sprawie uwag do projektu zmiany ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw (uwagi tab. pkt. 5) oraz odpowiedź Ministerstwa Klimatu i Środowiska nr DEG-WE.055.33.2021.MB z dnia 22.04.2021 r.</p> <p>Ponadto wśród zadań wskazanych przez ministra właściwego ds. klimatu w zakresie dla funkcjonowania stref czystego powietrza, należy wskazać także przygotowanie nowelizacji przepisów dotyczących stref czystego transportu ułatwiających ich wprowadzanie i eliminujących błędy legislacyjne, w tym :</p> <p>1) Wprowadzenie możliwości stosowania innych niż: nalepki na szyb sposobów weryfikacji uprawnień do poruszania się po strefie; system oparty o nalepki jest drogi i nieefektywny oraz niewygodny dla użytkowników; jednocześnie obecne przepisy zawierają oczywisty błąd w odniesieniu do motocykli, które również są obowiązkiem</p>	<p>5. Uwzględniono częściowo – dodano wyjaśnienie odnośnie wielkości efektu ekologicznego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1159) należy podać w Programie dla każdego działania naprawczego planowany, szacunkowy efekt ekologiczny działania naprawczego do osiągnięcia.</p> <p>6. Nie uwzględniono – działanie AwSCTr „Strefa czystego transportu we Wrocławiu” jest działaniem naprawczym, a nie zaleceniem.</p>
--	--

stosowania nalepek na szybie, mimo iż konstrukcyjnie te pojazdy w większości jej nie posiadają.

2) Usunięcie ograniczeń czasowych dla opłat stosowanych w strefie czystego transportu (obecnie opłaty takie mogą być pobierane tylko w godzinach 9-17 oraz tylko przez okres trzech lat), które w praktyce uniemożliwiają ich racjonalne wprowadzenie, zwłaszcza z zastosowaniem najlepszych dostępnych technologii.

3) Zmian sposobu określenia maksymalnych stawek opłat z kwotowego na powiązany z minimalnym wynagrodzeniem, analogicznie jak w strefach płatnego parkowania.

4) Uzpełnienie bazy danych CEPiK o informacje dotyczące spełnianych norm emisji spalin EURO przez wszystkie pojazdy samochodowe dopuszczone do ruchu na drogach publicznych.

Uzasadnienie:

Ad 1. System nalepkowy należy do bardzo kosztownych i nieefektywnych. Wprowadzany był w krajach europejskich kilkanaście lat temu, gdy nie było dostępnych alternatyw. Przykładowo, we Wrocławiu szacujemy, iż w przypadku stworzenia strefy oddziałującej na cały obszar aglomeracyjny, w ciągu zaledwie kilku tygodniu konieczna byłaby dystrybucja ok. 700 tys. szt. nalepek. Dystrybucja tak dużej liczby nalepek oznacza, iż będzie ona musiała być prowadzona korespondencyjnie lub poprzez podmioty zewnętrzne (np. stacje benzynowe, stacje diagnostyczne, sklepy). Przewidziana w ustawie maksymalna cena nalepki (5 zł) może pokryć koszty produkcji, ale jest kilkakrotnie za niska, aby pokryć koszty dystrybucji. Warto zauważyć, że opłata za nalepkę kontrolną przy rejestracji pojazdu, którą zlikwidowano w 2022 r., wynosiła 18,5 zł. Była zatem prawie czterokrotnie wyższa niż naklejki SCT. Zakładając jednostkowy koszt dystrybucji na poziomie 10 zł za nalepkę, obciążenie dla budżetu miasta wielkości Wrocławia to min. 7 mln zł. Do tego należy uwzględnić koszty egzekucji, która w takim przypadku będzie musiała odbywać się poprzez służby - policję i straż miejskie. Służby te wskazują niedobory kadrowe wpływające na możliwość wykonywania funkcji porządkowych. Dlatego zdecydowanie lepszym rozwiązaniem byłoby stosowanie systemów automatycznych, opartych o czytanie tablic rejestracyjnych na wjeździe lub na obszarze strefy. Koszt takiego systemu (rozbudowy już funkcjonujących systemów) dla Wrocławia szacowany jest na ok. 2,5-3,0 mln zł. System ten nie wymagałby angażowania służb porządkowych i byłby praktycznie w pełni szczelny.

Ad 2. Ograniczenie możliwości pobierania opłat za wjazd do strefy do 3 lat praktycznie uniemożliwia stosowanie nowoczesnych systemów monitorowania strefy. Inwestycje w nowoczesne systemy kontroli nie zdążą się zwrócić w tak krótkim czasie.

Ponadto wszystkie rozważane do tej pory w Polsce SCT przewidują stopniowe zaostrzenie kryteriów wjazdu co kilka lat. Zachowanie możliwości wjazdu za opłatą jest w takiej sytuacji istotnym elementem pozwalającym na bardziej elastyczne kształtowanie systemu i pozostawianie użytkownikom dłuższego czasu na wymian samochodów lub zmian zachowań komunikacyjnych.

Ograniczenie możliwości poboru opłat tylko do godz. 9-17 jest rozwiązaniem skrajnie niekorzystnym. W obecnym brzmieniu przepisów, poza wskazanymi godzinami samochody niespełniające kryteriów danej strefy w ogóle nie będą mieć możliwości poruszania po niej. To oznacza, że pozbawione sensu jest np. wprowadzanie opłat abonamentowych dla mieszkańców strefy lub opłat dla osób odwiedzających dane miasto okazjonalnie, chcących w nim spędzić cały dzień. Takie rozwiązania są przyjęte w strefach w miastach Europejskich i przy okazji pozwalają na ich samofinansowanie zgodnie z zasadną zanieczyszczający płaci".

Ad 3 . Stawki opłat zostały określone w 2018 r. i ulegają corocznej deprecjacji, szczególnie silnej ze względu na obecną wysoką stopę inflacji. Postuluje proste rozwiązanie problemu zaczerpnięte z bardzo zbliżonego narzędzia prawnego, jakim są strefy płatnego parkowania określone w ustawie o drogach publicznych.

Ad 4. Wszystkie polskie miasta pracujące nad strefami czystego transportu, dążą do ustalenia kryteriów wjazdu opartych o spełnianie normy emisji spalin EURO. Niestety w przypadku większości wpisów w bazie CEPIK nie zamieszczano informacji w tym zakresie (stało się to standardem dopiero po roku 2017). Ponieważ. pojazdy samochodowe w wieku powyżej 5 lat są objęte obowiązkiem corocznych przeglądów diagnostycznych, uzupełnienie tej informacji wydaje się technicznie proste. Mimo to, do tej pory nie wprowadzono odpowiedniej procedury, a samorzady tworzące strefy czystego transportu muszą odwoływać się do roku produkcji, a nie do spełnianych przez pojazd norm emisji, co często wskazywane jest jako istotna wada tych stref.

2. Rozdział 1.9.2 Analiza dotycząca konieczności aktualizacji działań naprawczych: Na stronie 174 jest zapis: "Wdrożenie Stref Czystego Transportu wiąże się również. niestety ze sporymi kosztami inwestycyjnymi i organizacyjnymi, które samorząd musi ponieść. Dlatego niezbędne jest właściwe zaplanowanie prac przy ich wdrażaniu."

Propozycja zmiany : "Wdrożenie Stref Czystego Transportu wiąże się również niestety ze sporymi kosztami inwestycyjnymi i organizacyjnymi, które samorząd musi ponieść. Dlatego niezbędne jest właściwe zaplanowanie prac przy ich wdrażaniu oraz zapewnienie źródeł finansowania postulowanych rozwiązań."

3. Rozdział 1.9.3 Wykaz, opis planowanych działań, wskaźniki realizacji i emisji:

<p>Na stronie 231 w punkcie 8 Strefa czystego transportu we Wrocławiu (AwSCTr) jest zapis: "Projektując strefę należy mieć na uwadze lokalizację obszaru przekroczeń poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu (standardu jakości powietrza) we Wrocławiu i tak go zaplanować aby w efekcie jej wdrożenia stężenia dwutlenku azotu w całej aglomeracji wrocławskiej uległo obniżeniu poniżej poziomów dopuszczalnych."</p> <p>Propozycja zmiany : „Projektując strefę należy mieć na uwadze lokalizację obszaru przekroczeń poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu (standardu jakości powietrza) we Wrocławiu i tak go zaplanować aby w efekcie jej wdrożenia stężenia dwutlenku azotu uległo obniżeniu poniżej poziomów dopuszczalnych."</p> <p>Uzasadnienie: Ponieważ strefa czystego transportu uchwalana jest przez władze gminne, w granicach administracyjnych danego samorządu oraz po konsultacjach społecznych, podstawą dla odniesienia skutków jej oddziaływania powinien być obszar tej gminy, a nie aglomeracji. Takie podejście wymagałoby rozszerzenia rekomendacji na inne samorządy tej aglomeracji, a nie wyłącznie na miasto centralne .</p> <p>4. Na stronie 231 w punkcie 8 Strefa czystego transportu we Wrocławiu (AwSCTr) jest zapis: „W II i III etapie, od 2025 r. do końca lipca 2026 r. (termin obowiązywania Programu) należy zacząć tworzyć stref czystego transportu zgodnie z przewidzianym harmonogramem."</p> <p>Propozycja zmiany : „W II i III etapie, od 2025 r. do końca lipca 2026 r. (termin obowiązywania Programu) zaleca się zacząć tworzyć stref czystego transportu zgodnie z przewidzianym harmonogramem."</p> <p>Uzasadnienie: W związku z brakiem obligatoryjności wprowadzania stref czystego transportu w gminach powyższy zapis nakazujący ich tworzenie nie znajduje uzasadnienia. Proponuje się zmienić zapis i wprowadzić jedynie zalecenie w tym zakresie. Warto podkreślić rolę konsultacji społecznych i wpływ ich na harmonogram planowania strefy.</p> <p>4. Rozdział 1.9.4 Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji programu ochrony powietrza: Na stronie 240 w tabeli 1-63 Działanie AwSCTr - Strefa czystego transportu we Wrocławiu: Do punktu 9 proponuje się wskazanie proponowanych źródeł finansowania działania naprawczego - oprócz budżetu gminy również środki pochodzące z budżetu WFOSiGW lub innych źródeł pozwalających na pokrycie kosztów wdrożenia i utrzymania SCT. Uzasadnienie do pkt 9:</p>	
--	--

	<p>W związku z wprowadzeniem do projektu Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim działania naprawczego jakim jest tworzenie stref czystego transportu ze względu na znaczny koszt wdrożenia strefy (koszt ok. 10 mln zł - produkcja i dystrybucja nalepek, oznakowanie i okamerowanie SCT, kampania edukacyjna) zasadnym jest, by środki na ten cel zostały również zaplanowane w budżecie WFOSiGW lub innych źródłach finansowania dostępnych dla gmin wdrażających SCT.</p> <p>5. Natomiast w punkcie 11 w tabeli 1-63 przy opisie planowanego efektu ekologicznego należy wskazać, że zależy on od wybranego wariantu oraz czasu wprowadzenia strefy, w związku z czym obecnie nie jest możliwy do określenia.</p> <p>Uzasadnienie do pkt 11: Przedstawione wartości redukcji emisji NOx zaczerpnięte z Raportu przedstawiają szacunkowe obliczenia obniżenia emisji zanieczyszczeń w dniu przeprowadzonych badań (czerwiec 2022) w przypadku gdyby istniała SCT, w zależności od rozważanych wstępnie wariantów. Z roku na rok flota samochodów ulega wymianie na nowszą, dlatego w przypadku wprowadzenia strefy np. 2025 poziomy tych wartości będą wyraźnie niższe, co jest w Raporcie wyjaśnione. W związku z powyższym proponuje się usunięcie tego zapisu, by nie był odczytany jako planowane efekty do osiągnięcia w przypadku utworzenia SCT.</p> <p>6. Rozdział 2.1 Podmioty korzystające ze środowiska oraz osoby fizyczne niebędące podmiotem korzystającym ze środowiska oraz wskazanie ich ograniczeń i obowiązków związanych z realizacją, Programu: Na stronie 265 jest zapis: „Ponadto Prezydent miasta Wrocławia jest zobowiązany do realizacji działań (...) oraz AwSCTr „Strefa czystego transportu we Wrocławiu”. Propozycja zmiany : „Ponadto Prezydent Miasta Wrocławia jest zobowiązany do realizacji działań (...). Ponadto zaleca się wprowadzenie AwSCTr „Strefa czystego transportu we Wrocławiu”. Uzasadnienie: Z uwagi na brak obligatoryjności wprowadzania stref czystego transportu w gminach należy usunąć zapis nakazujący jej utworzenie. Proponuje się wprowadzenie zalecenia w tym zakresie.</p>		
29.	12.04.2023 r.	Bez uwag	Urząd Gminy w Lewinie Kłodzkim
30.	6.04.2023 r.	Pozytywna	Prezydent Miasta Wałbrzycha
31.	4.04.2023 r.	Negatywna	Wójt Gminy Oleśnica
	Treść uwagi		Odniesienie

<p>1. Przyjęta łączna ilość 1380 szt. pieców na obszarze gminy wiejskiej - Oleśnica do 2026 roku jest założeniem do osiągnięcia nierealnym. Gmina Oleśnica aktywnie działa w zakresie wsparcia finansowego mieszkańców na rzecz likwidacji kotłów tzw. „kopciuchów”, zarówno z budżetu jak i ze środków zewnętrznych. Od miesiąca lutego 2021 roku na terenie gminy wykonano 361 modernizacji kotłów. Duża ilość nieefektywnych źródeł ciepła jest u osób gorzej sytuowanych lub wyłączonych z dostępnych powszechnie źródeł dofinansowania. Osiągnięcie wyznaczonego w projekcie programu ochrony powietrza poziomu likwidacji tych pieców nie będzie możliwe bez radykalnych zmian prawnych i finansowych na szczeblu krajowym. Na możliwe opóźnienia w osiągnięciu zamierzonych celów bądź ich niezrealizowanie, mogą mieć wpływ czynniki niezależne od samorządów, jak np. zamknięcie programów finansujących planowane działania lub brak finansowania w danym roku kalendarzowym z innych źródeł zewnętrznych, uchybienia po stronie beneficjentów końcowych korzystających ze środków budżetu gminy lub innych uczestników realizujących działania. W świetle możliwości finansowych gminy absurdem jest uznanie realizacji tego zadania w latach 2021-2026 na poziomie 1380 sztuk pieców, co w znacznej mierze miałyby być wykonane kosztem środków finansowych gminy.</p> <p>2. Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych (DsKoUa) - jest nowym obowiązkiem. W projekcie, biorąc pod uwagę wynagrodzenia osób przeprowadzających kontrole, koszty dojazdu do kontrolowanego podmiotu, koszty sprzętu i odzieży roboczej, analiz laboratoryjnych, średni koszt kontroli oszacowano na 800 zł. Ustalona w projekcie minimalna liczba kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi na poziomie 25 szt. rocznie w latach 2024-2025 oraz 13 szt. w roku 2026, będzie generować po stronie gminy dodatkowy koszt w wysokości 50.400,00 zł. Od kilku lat prowadzimy kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi w asyście funkcjonariuszy Policji, są to głównie kontrole interwencyjne, w reakcji na zgłoszenia mieszkańców. Kontrole nie wykazały żadnych nieprawidłowości. Wiele gmin nie posiada wystarczającej liczby pracowników do obsługi tych zadań. W sytuacji braku konkretnego, finansowego wsparcia na poziomie rządowym na realizację tego działania, do zadania tego zostaną oddelegowani pracownicy posiadający już szereg innych obowiązków, co nieuchronnie będzie dezorganizowało funkcjonowanie urzędów. Podsumowując należy podkreślić, że odpowiedzialność za realizację zadań zostaje przede wszystkim przerzucana na samorządy, a wymienione w projekcie zadania</p>	<p>1. Nie uwzględniono - zadaniem Programu ochrony powietrza jest wskazanie takich działań naprawczych, których realizacja będzie skutkowała obniżeniem zanieczyszczeń powietrza poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych, w jak najkrótszym czasie (max działanie długoterminowe może trwać 6 lat). Zakres działania dla każdej gminy określono tak, aby poziom te osiągnąć do końca 2026 r. Dostępne są programy finansowe zarówno dla osób ubogich energetycznie, jak i dla gmin oraz budynków wielorodzinnych. Obecnie głównym problemem i wyzwaniem dla gmin jest przekonanie mieszkańców (poprzez edukację ekologiczną, bezpośrednie rozmowy, itp.), że wymiana „kopciuchów” jest możliwa i niezbędna dla poprawy jakości powietrza, a poprzez to do poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców.</p> <p>2. Nie uwzględniono – kontrole przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych są niezbędne w celu terminowej realizacji likwidacji wysokoemisyjnych kotłów. W trakcie wizyt można nie tylko kontrolować, ale mogą się odbywać bezpośrednie rozmowy z mieszkańcami uświadamiające o konieczności wymiany kotła oraz o możliwościach refinansowania takiej wymiany. wskazanie w aktualizacji Programu działania – kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych w instalacjach do tego nie przystosowanych (DsKoUa) jest obowiązkiem Zarządu Województwa zgodnie z Aktualizacją Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)</p>
---	--

	generować będą olbrzymie koszty, które ponosić będziemy głównie corocznie z własnych budżetów . Narzucone gminom zadania oraz ich oszacowane koszty zostały wyliczone tylko i wyłącznie na podstawie wzorów matematycznych przy użyciu danych statystycznych i wyników pomiarów jakości powietrza, w których nie uwzględniono kondycji finansowej gminy, bierności części społeczeństwa lub ograniczenia niektórych grup społecznych, wynikające z ubóstwa energetycznego.		
32.	30.03.2023	-	Urząd Miejski w Głogowie
	Treść uwagi		Odniesienie
	<p>Odnosząc się do zapisów projektu Programu Ochrony Powietrza dla województwa dolnośląskiego informujemy, że:</p> <p>1. w Gminie Miejskiej Głogów realizowany jest Program Ograniczenia Niskiej Emisji w Gminie Miejskiej Głogów. W ramach programu mieszkańcy miasta, którzy chcą zmienić sposób ogrzewania i zlikwidować kopciucha mogą się ubiegać o dofinansowanie z budżetu Miasta. Program realizowany jest od 2019 roku, beneficjent mógł wymienić kopciucha na kocioł na paliwo stałe o ile było 5 klasy emisyjności. Obecnie przygotowany jest projekt zmiany Programu polegający na tym, że nie będzie możliwości zrefundowania poniesionych kosztów w przypadku zastosowania kotła na paliwo stałe. Projekt uchwały przedstawiony będzie Radzie Miejskiej w Głogowie na najbliższej sesji Rady.</p> <p>2. Gmina Miejska Głogów posiada kompletną inwentaryzację budynków ogrzewanych indywidualnie. Do rocznego sprawozdania składanego Marszałkowi Województwa dołączono mapę zbiorczą z inwentaryzacji. Rzeczywista funkcjonalność jest dużo bardziej rozwinięta. Po kliknięciu na punkt oznaczający punkt grzewczy rozwija się „metryczka” nieruchomości w zakresie rodzaju ogrzewania, rodzaju stosowanego paliwa, adresu itp. Metryczkę można rozbudowywać o kolejne informacje - np. rodzaj kontroli, ustalenia kontrolne itp. W ramach narzędzia można generować zestawienia zbiorcze w dowolnym zakresie. Narzędzie takie jest znacznie bardziej funkcjonalne, wszelkie zmiany można wprowadzać na bieżąco, można je rozbudowywać, generować raporty w każdym możliwym układzie. Tak więc jest to inwentaryzacja „żyjąca”, może być wykorzystywana np. na tablicie w trakcie pracy terenowej. Na mapy nanoszone są na bieżąco informacje zbierane przez drona wyposażonego w czujnik zanieczyszczeń powietrza.</p> <p>3. w Gminie Miejskiej Głogów funkcjonuje punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”. Punkt będzie funkcjonował tak długo, jak długo będzie działał Program,</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Informacja od gminy 2. Informacja od gminy – zgodnie z przekazanymi wynikami inwentaryzacji został zaktualizowany wskaźnik realizacji działania DsOeZn dla gminy Głogów 3. Informacja od gminy 4. Informacja od gminy 5. Wyjaśnienie - Działania w zakresie obniżenia emisji i stężeń arsenu w powietrzu były realizowane w 2021 i 2022 r., a więc ich wpływ na realną poprawę jakości powietrza w strefach będzie można zaobserwować najwcześniej w obecnym 2023 r. W związku z tym w aktualizacji Programu wskazano dla podmiotów odpowiedzialne: KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Huta Miedzi Głogów, KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Huta Miedzi Legnica oraz Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Metali Nieżelaznych Oddział w Legnicy działanie DsAsHMO „Wykonanie opracowania tekstowego zawierającego podsumowanie prac wykonanych w celu obniżenia emisji arsenu w latach 2013-2022”, które ma między innymi za zadanie ocenę możliwości wykonania dalszych działań wpływających na obniżenie emisji arsenu i jego związków wraz z oszacowaniem potencjalnych ich kosztów.

4. w zakresie sprawozdawczości - szczególnie w odniesieniu do wymian pieców trudno dotrzeć do pełnej informacji o modernizacjach kotłowni, mieszkańcy nie mają obowiązku zgłaszania zmiany sposobu ogrzewania. W przypadku, gdy robią zmianę kotła w ramach własnych funduszy brakuje informacji o ilości zmodernizowanych kotłowni.

Analizując Rozdział - Część opisową Aktualizacji Programu ..., w którym zawarto dane odnoszące się do rodzaju zanieczyszczeń powietrza i ich rozkładzie przestrzennym we fragmentach dotyczących zawartości arsenu w pyłe w strefie dolnośląskiej można dojść do wniosku, że poziom zanieczyszczenia tym pierwiastkiem ustabilizował się w latach 2018 -2021 na poziomie w granicach 10 ng/m³. Wskazano także w treści, że głównym źródłem emisji tego pierwiastka jest przemysł przetwórstwa miedzi. Jest to wartość znacznie niższa od stężeń wcześniejszych, jednakże niepokoić może fakt, że w odniesieniu dla HM Głogów wykonano plan inwestycyjno - modernizacyjny (ze zmianą technologii wytopu miedzi w HM Głogów I z pieców szybowych na piec zawieszony) a stężenie roczne nadal znacznie przekracza wartość docelową. Fakt ten jest szczególnie niepokojący i nie do przyjęcia szczególnie wobec stwierdzeń zawartych w Rozdziale 3 .4: „Z racji na duże koszty poniesionych już inwestycji dedykowanych bezpośrednio obniżeniu emisji arsenu oraz brak na chwilę obecną nowych rozwiązań technologicznych w wyniku, których możliwe byłoby realizowanie dalszych inwestycji z tym związanych”

oraz w Rozdziale 4 „Plan działań krótkoterminowych ”:

„Uchwalony wraz z Programem ochrony powietrza w 2020 r. plan działań krótkoterminowych jest aktualny nie podlega zmianom.”

Zestawiając powyższe zapisy projektu Programu Ochrony Powietrza można odnieść wrażenie, że problem został nierozwiązany i nie ma pomysłu w jaki sposób go rozwiązać.